

Štev. 6

V Ljubljani, 15. junija 1940

Leto 57

VSEBINA: Pismo na Sumner Wellesa. — Pregled prilik v letu 1939. — Nasveti — razgovori — izkušnje. — Kako označujemo zemljo? — Nega lucerne poleti. — Virus bolezni. — Kumina. — Kateri posevki ne škodijo? — Bradavice na seskih. Zakaj se konji plašijo? — Priprava kefirja. — O faceliji. — Vzgoja gozdnih sadik. — Naše konsumno združenstvo. — Občni zbori. Nabiranje zdravilnih zelišč. — Tržno poročilo. — Kmetijska šola št. Jurij. — Kmetijska šola Maribor. — Glasnik poljoprivredne komore

Pismo na Sumner Wellesa.

Ernst Lauer.

Malokateremu čitatelju »Kmetovalca« bo znano, da postoji s sedežem v Parizu »Mednarodna kmetijska zveza«, v kateri so včlanjene predstavnice kmetijstva iz držav celega sveta. Zveza si je stavila v nalogo, da daje smernice za reševanje vseh mednarodnih vprašanj, ki se tičejo kmetijstva. Ko je po izbruhu sedanje vojne v Evropi obiskal nekatere prestolice zastopnik zunanjega ministrstva Zdr. ameriških držav g. Sumner Welles, jim je tudi predal spomenico o kmetijsko-gospodarski politiki Amerike. Mednarodna kmetijska zveza je sedaj poslala odgovor g. S. Welles-u na to spomenico, ki nam v podrobnostih ni znana, ki pa se baje peča z vprašanjem, kako se naj uredi mednarodno gospodarstvo s kmetijskimi pridelki po vojni. Zato bo odgovor zanimal tudi naše čitatelje. Odgovor je podpisal znani švicarski kmetijski gospodarstvenik prof. Ernst Lauer.

Gosp.

Sumner Welles

drž. podsekretar Zdr. amer. držav
Washington.

Ko ste v marcu obiskali razne evropske vlade in državnike, ste jim predali tudi spomenico glede gospodarske zunanje politike Amerike. Ker domnevamo, da bo ta spomnica važna za novo ureditev mednarodnih gospodarskih odnosov po vojni, dovoljujem si Vam kot začasni poslevodeči podpredsednik Mednarodne kmetijske zveze predložiti nekatere pobude.

Predvsem želim poudariti, da je Mednarodna kmetijska zveza vrhovna institucija, ki zastopa inte-

rese kmetijstva v mednarodnem življenju in je kot takšna tudi priznana od kmetijskih organizacij v vseh državah. Vsled vojnih prilik nam ni mogoče Vaš memorandum predložiti skupščini zvezinih delegatov. Kljub temu pa smatram, da smem predložiti sledeče smernice za ureditev bodoče agrarne politike, ker odgovarjajo načelom, za katera se je naša zveza vedno zavzemala.

Najvažnejši temelj stalnega blagostanja vsakega naroda je kmetijstvo in sicer ne samo glede oskrbe redne prehrane ljudstva in dobave surovin industriji in obrti, temveč tudi kot vrelec mladostne moči prebivalstva. Brez obnove krvi in kmetskega staleža, propadajo duševne, umstvene ter moralne sposobnosti in moči vsakega naroda. Radi omejevanja porodov že nazaduje številčno vsak narod. Čeprav se v prvi dobi pomnožuje število starcev, nazadujejo pa starostne skupine otrok in mladine. Povsod se že pojavljajo posledice staranja narodov. Brez kmetskega staleža mora vsak narod propasti.

Kmetijstvo ne proizvaja samo potrebščine za prehrano in razne sirovine, temveč tudi pospešuje industrijo in obrt kot največji kupec. Najvažnejši in najučinkovitejši ukrepi, da se bomo po sklenjenem miru izognili novi gospodarski stiski, bodo oni, ki zasledujejo, da se vzdrži neokrnjena kupna moč kmeta, saj na svetu še vedno 70% vsega prebivalstva živi od kmetijstva. Povpraševanje kme-

tijstva po izdelkih industrije in obrti daje zamah, ki celokupno svetovno gospodarstvo vzdržuje v gibanju. Radi tega predstavlja zagotovitev oddaje kmetijskih proizvodov po zadovoljivih cenah v sami državi s pomočjo zaščitnih carin in drugih ukrepov, oziroma uplivanje na prodajne cene kmetijskih eksportnih viškov v agrarnih državah s smotreno ureditvijo proizvodnje in izvoza, ne samo neko posebno agrarno vprašanje, temveč prav nujen ukrep za poživitev industrije, obrti in trgovine ter najučinkovitejšo odbrano pred novo gospodarsko stisko v povojni dobi.

Prvi cilj vsake državne gospodarske politike mora biti vzdrževanje kmetskega staleža. Vpričo velike različenosti produkcijskih stroškov kmetijskih pridelkov v vsaki državi, dolžne so države s carinami in uvoznimi dovoljenji osigurati svojemu kmetu zadovoljujoče cene za kmetijske proizvode. Načela proste trgovine, ki se priporočajo za industrijo, se smejo uporabiti v kmetijstvu le takrat, ako ne ogrožajo njegov obstoj. Industrijske države bodo svojo potrebo po agrarnih proizvodih, v kolikor jih domača kmetijska produkcija ne more dati, že v lastnem interesu kljub uvozni zaščiti v celoti uvozile. Toda vsak čezmerni uvoz kmetijskih proizvodov, ki se izsili s pretiranimi cenami, oškoduje celoto, uvozne in izvozne države. Radi zaščite interesov agrarnih držav potrebne so še druge mednarodne organizacije, kakor jih imamo že sedaj za nekatere pridelke. Izpopolniti se mora se-

danja organizacija za žita in na novo jo je treba uvesti za razne masti. Že pred vojno so se pripravljali predlogi, kako se naj spopolni londonski žitni sporazum. *Revizijo tega sporazuma je takoj po sklenitvi miru izvesti. Mednarodna trgovina z mastmi naj se z nacionalnimi in internacionalnimi ukrepi tako organizira, da se bo kmetu bele rase zagotovil dovoljen odjem in dobičkanosno vnovčenje masla in svinjske masti.* Če se bo to vprašanje pravilno uredilo, potem bo tudi produkcija žit stalna in gospodarsko podkrepjena, ker bo postala uporaba eventuelnih viškov za živalsko krepko hrano gospodarsko upravičena. Slične ureditve je zavesti tudi v vseh drugih kmetijskih panogah. To naj bi bila tudi naloga bodoče Zveze narodov.

V skrbi, da bi nepravilno tolmačenje in uporaba načela proste trgovine zopet škodovala kmetijstvu in s tem povzročile novo gospodarsko stisko, si dovoljujem Vas, spoštovani g. državni podtajnik, obvestiti, kakšno je naziranje kmetijskega staleža. Zelo Vam bom hvaležen, če to mojo predstavko predate tudi predsedniku Združenih ameriških držav. *Nāčin, kako naj se rešijo vprašanja, ki se v predstavitki obravnavajo, je tako važen, da bi ga morali poznati vsi odgovorni državniki v vsaki državi.*

Z izrazi visokega spoštovanja

Ernst Lauer,

poslevoedeči podpredsednik Mednarodne kmetijske zveze.

Pregled gospodarskih prilik v letu 1939.

(Referat za občni zbor Kmetijske družbe)

Mnogi važni dogodki, ki so v zadnjih letih vznemirjali ves svet, so končno v letu 1939 dovedli do nove evropske vojne. Vojna divja sicer že nekoliko let na daljnem vzhodu, toda njenih posledic Evropa ni občutila. Nasprotno pa povzročajo vojni dogodki v Evropi med najkulturnejšimi narodi velika vznemirjenja po vsem svetu in se opravičeno bojimo, da bomo morda tudi mi prisiljeni sodelovati v boju, ki je strašnejši kot nam je v spominu iz svetovne vojne. Posebno nas vznemirja dejstvo, da je toliko malih držav že zbrisanih z evropske karte, ne da bi jim kdo učinkovito priskočil v pomoč, tako da so bile te države nemočne, da bi se uprle zavojevanju velikih.

Če pri tem upoštevamo, da se bojevanja udeležuje tudi naša severna sosedra, s katero nas vežejo važni gospodarski stiki, potem bo jasno, da vojni dogodki niso mogli ostati brez vpliva tudi na naše narodno gospodarstvo. Ozdravljenje gospodarstva, ki smo ga po depresiji v dobi 1929-34 mogli zaznamovati, četudi ni napredovalo v tempu kot bi ga bili mogli pričakovati, se pretečeno leto ni nadaljevalo, temveč je ponovno prešlo v kaotično stanje, polno nervoze in negotovosti. To občutimo na vseh poljih našega gospodarskega udejstvovanja. Vendar ta negotovost najbolj pritiska kmečki stalež, kot najštevnejšega in najmanj organizirane-

ga v borbi za svoje pravice in svoj gospodarski napredek.

V preteklem letu moramo deliti naše gospodarstvo na dve obdobji. Prvo, do vojne je nadaljevanje ozdravljenja in napredka v gospodarstvu, drugo pa nam je prineslo negotovost, nove težave v mednarodnem prometu in kot posledico tega nove finančne obremenitve in davke. Znano je, da so mednarodni dogodki v jeseni toliko vplivali na vnovčenje kmečkih pridelkov, da ni bilo samo mednarodno izmenjavanje blaga onemogočeno, temveč tudi ono v državi, tako da razmeroma povoljni donosi nekaterih poljskih pridelkov, sadja in vina niso bili v korist producentu v toliki meri, kot se je pričakovalo.

Če hočemo presoditi gospodarski položaj kmeta v preteklem letu, ne smemo gledati samo na prilike v naši banovini, temveč ga moramo premotriti z vidika cele države. Zato podajamo v naslednjem kratkem pregled po podatkih kmetijskega ministrstva za vso državo, primerjajoč ga tudi z našimi posebnimi razmerami.

Pšenica je dala v celi državi za 6% manjši donos kot leta 1938. Namlatilo se je vsega 28 milijonov mtc, kar daje okoli 1.5 mtc na ha manj kot prejšnje leto. Tega zmanjšanja donosa v Sloveniji nismo občutili, saj smo pridelali lani 11.8 mtc na ha, a leta 1938 le 11.7 mtc ali za 194 mtc manj.

Koruze je cela država pridelala v primerjavi s 5letnim povprečjem za 22.3% manj. Po ha smo pridelali le 13.9 mtc, medtem ko je znašal donos v letu 1938 17.3 mtc. V Sloveniji smo tudi pridelali manj kot leta 1938, namreč 14.3 mtc na ha le 12.6 mtc, ali kar za okoli 840 vagonov manj.

Ječmena je bilo lani v celi državi več zasejanega; tudi v naši banovini je bil isti primer. Toda medtem, ko ga je bilo v vsej državi nekoliko več namlačenega kot leta 1938, pa je bil skupni donos v Sloveniji manjši za okoli 100 vagonov, ali na ha za 0.7%.

Slične rezultate sta dala za vso državo tudi rž in oves, le v naši banovini smo namlatili rži za 45 vagonov, a ovsa za 20 vagonov več. Nasprotno pa smo namlatili mnogo manj ajde in sicer za okoli 650 vagonov, kar je zelo občuten izpadek. Skupno so vse žitarice, zgodnje in pozne, v naši banovini dale manjše donose kot leta 1938 in sicer za okoli 1.535.09 vagonov, ali namesto 11.3 mtc v letu 1938 samo 10.6 mtc na ha v pretečenem letu.

Ta manjek od 1500 vagonov žitaric je za našo banovino zelo občuten, saj predstavlja povišico normalne potrebe, ki jo uvažamo iz drugih delov države. Če k temu še upoštevamo višje cene za vse te pridelke, ki jih moramo plačati letos za iste količine žita, je že samo radi izpada lanske žetve žitaric Slovenija pretrpela bolj občutno finančno obremenitev, kot bi bil to slučaj, če bi bil mednarodni položaj Evrope normalen.

Glede na stanje v vsej državi pa moramo v pogledu žitaric sledeče zaključiti. V novo gospodarsko leto po žetvi bomo stopili z malo rezervo pri pšenici. (Prizad trdi 15.000 vagonov), medtem ko ne bomo imeli nikakšne zaloge koruze, ki v mnogih krajih države ne predstavlja samo živalsko hrano, nego tudi ljudsko. Izgledi pri pšenici letos niso povoljni, ker so zimski mrazovi žita razredili, a hladni april in maj nista omogočila, da bi se redka pšenica mogla obrasti. Četudi ne bi rja in razne vremenske nezgode do žetve napravile večje škode, vendar ne bomo letos več pridelali kot okoli 25.000 vagonov. Ta količina in rezerva iz leta 1939 bosta pa jedva krili potrebo za lastno prehrano, tako da ne bo za izvoz nič ostalo. Kako bo s koruzo, je sedaj še prezgodaj za prerokovanje. Izgleda, da se je letos več zasejalo kot druga

leta, ker se je zasejala tudi površina okoli 200.000 ha, ki v jeseni ni mogla biti posejana z žitom in pa okoli 100.000 ha, kjer je poplava uničila ozimni posevek. Tako iz vsega povedanega sledi, da bomo morali v bodoče z žitaricami štediti in da jim bo cena vsekakor visoka. Nauk, ki ga moramo mi Slovenci iz tega izvajati je, pripraviti si moramo v lastnih gospodarstvih druge hrane, da ne bomo za žitarice plačevali neprimerno visoke cene. To bo mogoče le: s skrajno pazljivim obdelovanjem že posejanih sadežev, intenzivnim gnojenjem in izkoriščanjem polj s strniščnimi posevki, sušenjem in konzerviranjem vseh vrst sadja, preudarnim varčevanjem in uporabo raznih odpadkov za živalsko hrano, ki smo jih sicer zavržli.

Zelo slabo so lani obrodili v vsej državi vsi pozni sadeži, kar je posebno za našo banovino velike važnosti. Krompirja smo v naši banovini lani pridelali za 28,2% ali 10.000 vagonov manj kot leta 1938, fižola okoli 26,7% ali 300 vagonov, zelja 8,7% ali 200 vagonov manj, torej one hrane, ki so poleg kruha glavna hrana kmeta. Če pomislimo, da je Slovenija krompirjeva dežela in da je v normalnih letih izvoz tega sadeža dosegel višino lanskega manjka, potem nam bo jasno, kolika je materialna škoda, ki je zadel našega kmeta. Obenem pa nam bo tudi jasno, kako je moral naš kmet prehrano ljudi in živine čez zimo preurediti, če je hotel le nekaj prodati in še prihraniti dovoljno količino krompirja za seme, oziroma, koliko so izdala ona kmečka gospodarstva, ki so bila primorana spomladi semenski krompir kupovati po visokih cenah. Opazilo se je letos spomladi, da so gospodarji kupovali mnogo več umetnih gnojil za krompir kot druga leta, v želji, da z izdatnim gnojenjem na zmanjšanih površinah več krompirja pridelajo. Zeleti je, da bi to gnojenje izpolnilo pričakovanje gospodarjev, ker je pač lastno izkustvo najbolj učinkovito sredstvo, da se gospodar prepriča o koristnosti pravilne prehrane rastlin in da se bo tega pravila tudi v bodoče držal.

Slične, ako ne še slabše rezultate so dale vse kulture krmnih rastlin. Naša banovina je lani napram letu 1938 manj pridelala: 400 vagonov krmne pese, 300 vag. korenja, 1300 vag. detelje, 7500 vag. sena in na pašnikih je bilo za 1200 vagonov manj paše, preračunano v se-

no. Radi tega smo morali odprodati v zimskih mesecih mnogo več živine kot druga leta. Zavedati se moramo, da smo s tem osiromašili naša gospodarstva, ker smo zmanjšali število živine in za suho zlato dobili papirnati denar. Pomanjkanje živalske hrane, ki je vzrok, da je moral naš kmet odprodati živino, se ponavlja pri nas čim nastopijo malo bolj nepovoljne rastne prilike za krmo. To naj nam bo nauk, da moramo živalski hrani posvetiti veliko več pažnje, kot smo jo do sedaj. Ne smemo puščati naše travnike, da rode kolikor je to mogoče po vremenskih prilikah, temveč moramo rast trave smotrno pospeševati s skrbno nego in gnojenjem. Še bolje pa bomo storili, če travnike, kolikor je mogoče, preorjemo in jih uvedemo v plodored in kolar naših njiv. **Le če bo proizvodnja živalske hrane pretežno odvisna od naše volje, t. j. da jo bomo pridelovali na obdelani zemlji, ne bomo doživeli več pomanjkanja, kot so ga mnoga gospodarstva občutila letošnjo dolgo zimo.** Silos naj bi imelo vsako gospodarstvo. Če ga ne moremo s cementom sezidati, ker se pocenitev cementa kljub obljubam in napovedim še ni izvedla, se moramo pač začasno zadovoljiti z navadnimi jamami. Za gospodarstva bo škoda manjša, če se ob straneh, na dnu in na vrhu teh primitivnih siloznih jam nekaj hrane pokvari, kot pa če ne moremo konzervirati bolj ekonomično ono hrano, ki smo jo proizvedli na poljih in travnikih, ali pa če bi morali kot neuporabljive zavreči razne odpadke od vrtnih in poljskih sadežev.

Sadjarstvo bi lansko leto lahko dalo lepe dohodke gospodarjem. Od vsega sadnega drevja je lani najbolj obrodila sliva, katera je dala po cenitvah okoli 15 milijonov mtc. Toda obilnega donosa na žalost nismo mogli izkoristiti tako kot smo želeli, ker nismo izvozili niti sliv, niti jabolk v onih količinah, kakor smo jih imeli na razpolago. Naš glavni kupec Nemčija je imela lani tudi obilno sadno letino in ker je po avtarkičnih načelih začela skrajno varčevanje in izkoriščanje vse letine, je dala na razpolago denarna sredstva za nakup inozemskih jabolk prepozno, šele v novembru. Ta sredstva so bila razen tega še bolj pičila kot druga leta in tako smo lani manj izvažali v Nemčijo kot v Protektorat. Posebno za jesenska jabolka nismo našli prave-

ga trga ter smo bili primorani to sadje doma po nizki ceni prodajati ali drugače izkoristiti.

Bolj kot druga leta so se lani zopet pokazali nedostatki našega sadjarstva. Sadjarstvo, posebno gojitev jabolk, je gotovo najbolj razvito v Sloveniji. Pridelamo količinsko in tudi kakovostno največ sadja v državi. Če pa primerjamo, koliko sadja stvarno vnovčimo in koliko bi ga še mogli vtržiti, pa smo primorani ga uporabiti v lastnem gospodarstvu ali prepustiti propadu, bomo ugotovili, da bilanca našega sadjarstva ni razveseljiva. Če tudi moramo v tem pogledu v povojnih letih zaznamovati precejšen napredek v miselnosti, da sadjarstvo ne služi samo našemu osebemu ugodju, temveč predstavlja važno gospodarsko panogo kmetijstva, vendar nas stara miselnost še vedno ovira v razvoju. Glavni nedostatek našega sadjarstva je obilica sort, ki jo v drugih delih države ne najdemo. Zato tudi inozemec rad posega po sadju iz Srbije, ker dobi tam cele vlake enotnega sadja, čeprav se zaveda, da kakovostno ne dosega slovensko. Krivdo za ta pojav moramo pripisati naši pristno slovenski težnji po samozadovoljstvu v ozkem obsegu lastne kmetije in dejstvu, da smo šele zadnji čas spoznali gospodarsko važnost proizvodnje sadja. Pri izbiri sort se ravnamo po želji, da bomo nekoč lahko z lastnega drevesa obrali in pojedli sadež te ali one sorte, ne pa po načelu, da proizvajamo sadje zato, da ga bomo vnovčili in od tega imeli koristi. Ravnamo se torej po načelih ljubitelja, ali posestnika mestnega vrta, ki ni navezan na dohodek od sadjarstva. Zakaj se pa pri krompirju ne ravnamo po tem načelu? Zato, ker smo spoznali, da bi nam to bilo v gospodarsko škodo. Isto tako moramo postopati tudi pri ureditvi novih sadonosnikov in kjer je le mogoče, moramo precepiti staro drevje, da pridemo do enotnejšega blaga.

Hvalevredna je bila lani propaganda, da se sadje s sušenjem konzervira. Verjetno je, da so se z njim rešile propada znatne količine pridelka in da si je marsikatero kmečko gospodarstvo pomagalo z njim pri prehrani družine čez zimo. Sušenje sadja bo potrebno letos bolj intenzivno izvajati, ker kot smo že poprej naglasili, pričakovati moramo podražitev vseh življenjskih potrebščin.

Letošnjo zimo je naše sadjarstvo zadela huda nesreča, ki jo je povzročil zajec. Vzrokov ne bomo navajali in tudi ne argumentov za našo zahtevo, da se zajec izvzame iz lovske zaščite. Pač pa je potrebno, da iz tega zbora ponovno stavimo zahtevo na merodajne, da že enkrat zadovolje opravičenim pritožbam sadjarjev.

Končno bi naslovili na oblasti še en apel. Ugotovi naj se, ali res ogroža naše sadjarstvo **uš San Jose**, ker mnenja so o tem zelo različna. Če nevarnost obstoji, potem naj se uporabijo vsa zaščitna sredstva, toda odbrana naj se pravočasno uredi z izdatno pomočjo iz javnih sredstev, ki se naj nepristransko deli.

Vinogradi so lani v vsej državi zadovoljivo obrodili. V Sloveniji smo nabrali čez 50.000 hl vina več kot leta 1938 ali 16,5 hl na ha. Kakovost pridelka je bila posebno v Sloveniji odlična.

Drugo vprašanje pa nastane, ako premostimo slovensko vinogradništvo iz gospodarskih vidikov. Priderek le 16,5 hl na ha dokazuje, da proizvodnja na površino nazaduje, kar je vsekakor pripisati okolnosti, da so naši vinogradi zaradi starosti potrebni obnove. Po uradnih podatkih se je lani površina vinogradov povečala za 0,4%. Ne pove pa nam ta statistika, kolika je bila v tem letu obnovljena površina, da bi se moglo videti, ali obnove napreduje v takšni izmeri, da bo dokončana, ko bodo v doglednem času stari nasadi popolnoma propadli. Verjetno je, da letni obrok obnove ne zadostuje in da se v splošnem malo obnavlja, kar sklepamo po tem, da trsnice ne morejo ves svoj pridelek oddati. Letošnja dolgotrajna zima za obnovitvena dela ni bila primerna, saj zaradi snega ni bilo možnosti rigolati. Še bolj pa ovira obnovitvena dela pomanjkanje kapitala, ker je vinogradništvo zadnja leta pasivno. Zato je hvaljevredno, da je iz javnih sredstev na razpolago brezobrestni milijonski kredit, ki ga lahko vinogradniki dobe pod gotovimi pogoji od banovine.

Letos je zavedena zopet državna trošarina na vino. Ker je ukinjena istočasno banovinska trošarina, se ni pri nas v pogledu dajatev na potrošnje vina nič spremenilo. Zato tudi to spremembo kot novo obremenitev vinogradništva nismo občutili kot v drugih banovinah. Tam pa uvedba drž. trošarine ni bila samo nova dajatev, temveč je tudi

vplivala direktno na zmanjšanje prodajnih cen, nakar smo bili potem seveda tudi mi posredno prizadeti. Ker mora kupec vina trošarino takoj plačati, so zgubili naši vinogradniki med gmotno slabejše situiranimi gostilničarji mnoge kupce. Seveda je na zaloge gostilničarjev vplivala tudi mednarodna negotovost ter sedaj nabavljajo vina le za sprotno točenje in ne kot nekdanj na zalogo za daljšo dobo. Vse to prihaja v dobro vinskim trgovcem, ki pa ne plačujejo visokih cen in večinoma nimajo za kvalitetna vina uporabe. Radi vsega tega je uvedba državne trošarine tudi pri nas vplivala neugodno in moramo skupno z vinogradniki v drugih delih države zagovarjati načelo, **da naj bo vino trošarine prosto; če to ni mogoče, pa se naj uvede pavšalno pobiranje trošarine**, da bodo vinogradniki spet mogli prodajati vino direktno potrošniku ali gostilničarjem.

Značilno je letos uveljavljenje nekaterih vinarskih zadrug na slovenskem tržišču z vinom. Savinjska dolina se je vedno zalagala z vinom iz vinorodnih predelov šmarskega okraja. Letos pa šmarski okraj svoja vina ni mogel prodajati, ker so Savinjeci kot kupci izostali. Nakupili so vina od nekih vinarskih zadrug iz Slov. goric in Haloz, ker so jim mogle nuditi enotnejše blago, ki ga dobe tudi v sukcesivnih dobavah v manjših količinah, kar je za gostilničarje že samo iz prej povedanih razlogov plačanja trošarine bolj ugodno.

Nauk iz tega je ta, da se bo vinska trgovina vedno bolj usmerjala na potrošnje tipiziranih vin, ki jih zamorejo edino proizvajati vinarske zadruge, ali pa maloštevilni večji vinogradniki. Radi tega bo moral vsak vinogradniški okoliš vedno bolj misliti na ustanavljanje tovrstnih zadrug, če noče, da ga razvoj prehitijo. Na drugi strani pa izgleda, da se bo pri obnovitvi vinogradov moral paziti na to, da se sadijo bolj rane in rodne sorte, od katerih se pridelava večja količina lažjih in ne prekislih konzumnih vin, ker takšna vina trg največ zahteva. Malo rodne kvalitetne sorte se bodo morale omejiti le na res prvo vrstne lege, ker večina konzumentov ne zmore visokih cen za kvalitetna vina, kolikor proizvaja teh vin stvarno stane. Tudi v vinogradništvu se bomo morali, enako kakor v sadjarstvu, otresti ljubiteljstva in bodočo proizvodnjo usme-

riti tako, da bo odgovarjala zahtevam trga.

Omeniti bi bilo še, da se je letos bila huda bitka okoli cene galice, ker so tovarne zahtevale kar 8,60 din za kg. Končno pa je ceno določil odbor za določanje cen s 6,68 din, tako da stane galica fco tovarna z davkom vred 6,90 din. Sporedno s tem pa se nadaljuje akcija za ustanovitev združne tovarne za galico, o kateri smo v Kmetovalcu že poročali.

Zdravje živine je bilo lani še kolikor toliko zadovoljivo v vsej državi. Sicer je živina ponekod precej bolehal na slinavki, vendar smrtnih primerov ni bilo dosti. Pač pa so nujno potrebne preventivne mere prav neprijetno sprečavale promet z živino, kar smo posebno mi v Sloveniji občutili, kjer se uredbe oblasti bolj spoštujejo kot drugod. Proizvodnji raznih serumov proti živalskim kugam je država posvetila precej pažnje in ustanovila nov državni zavod. Lani pa še nismo občutili blagodatnih državnih proizvodnje seruma, predvsem v pocenitvi cepiv.

Ta splošni pregled gospodarskih prilik v pretečenem letu v kolikor se kmetijstva tiče, pa ne bi bil popoln, če ne bi rekli tudi nekaj opazanj in predlogov glede državne intervencije pri vnovčenju kmetijskih proizvodov.

Po trgovinskih dogovorih z raznimi državami, v katere izvažamo kmetijske pridelke, dobiva naša država lepe vsote v obliki preferencialov. Pričakovati smo torej smeli, da bodo omenjeni dohodki uporabljani predvsem v korist proizvodnikov-kmetov. Po splošni sodbi vseh pri izvozu zainteresiranih krogov pa Prizad, ki ima izključno pravico izvažati gotove pridelke, ni zadostil tem zahtevam, niti v pogledu odkupnih cen, niti glede organizacije in načina odkupa. Glede cen Prizad ni zadovoljil, ker ni dobil kmet ono polno ceno, kolikor so države uvoznice s preferencialom vred plačale naše proizvode, čeprav so te države dovoljevale preferencialne prav zato, da bi se povečala kupna moč kmeta, ki naj bi po njihovem računu kupoval v zameno blago, kolikor ga nam te države morejo dobavljati. Še slabše pa je bilo z organizacijo, ker Prizad ni bil v stanju, da nakup blaga izvrši neposredno od producenta. Tako se je zgodilo, da so jeseni špekulanti izkoristili stisko kmeta in

plačevali pšenico za 30 do 40% nižje kot Prizad in jo pozneje oddajali njemu po visoki ceni.

S sadjem in vinom pa je bilo še slabše. Z doseženimi cenami stroškov proizvodnje niso mogli pokriti a o tem, da bi se ves pridelek mogel izkoristiti, ne more biti niti govora. Gnili so naša jabolka, propadala je sliva v južnih delih države. Sicer moramo priznati, da je sadje dozorevalo baš takrat, ko je bila mednarodna situacija po vojnih napovedih v jeseni najbolj kritična. Toda Prizadu lahko očitamo, da organizacijo izvoza sploh ni znal pripraviti in da tudi če vojna takrat ne bi bila izbruhnila, končni rezultat sadne letine za producenta ne bi bil boljši. Ti očitki so upravičeni ne samo glede na žitno in sadno trgovino, temveč tudi glede vseh drugih pridelkov, kjer ima Prizad odločujoči značaj pri izvozu.

Slične očitke upravičeno delajo živinorejci pri Zavodu za zunanjo trgovino glede izvoza živine. O ureditvi izvoza živine smo v »Kmetovalcu« lani in letos obširno poročali in znane neurejenosti ne bomo ponavljali.

Vsi navedeni očitki, ki padajo na omenjeni državni ustanovi, so povzročili, da je ministrstvo za trgovino začelo razmišljati o reorganizaciji teh ustanov, kakor tudi o ureditvi in načinu njihovega poslovanja. Po zagotovilih s strani vodilnih osebnosti pri teh zavodih, naj bi se v bodoče uredil odkup pridelkov tako, da se ne bi samo določala cena, po kateri bi omenjeni zavodi prevzemali blago od nakupovalcev t. j. zadrug in trgovcev, temveč bi se tudi določala cena, ki jo mora kmet dobiti. Takšna trgov. politika bi seveda šla v korist kmetu in treba jo je vpeljati povsod, kjer je le mogoče. Vprašanje je samo, ali se bo nakup in prevzem blaga mogel pri vseh vrstah pridelkov tudi tako urediti. Opozarjamo samo na trgovino s lahko pokvarljivim svežim sadjem, pri katerem bi enotna cena mogla škodljivo vplivati na proizvodnjo kakovostnega blaga, če bi se sadje ocenjevalo le po zunanjih znakih. Posebno Slovenija bi bila zaradi tega zelo oškodovana, ker nimamo velikih količin enotnega sadja. Ker v teh zadevah še ni enotnega naziranja, niti pri proizvoznikih, niti posrednikih, ter še oblasti niso dokončno določile svoje stališče, moremo samo izraziti željo in zahtevo, da se naj vsa ta vprašanja rešijo tako, da bodo v pr-

vi vrsti zaščiteni interesi kmetijstva.

Končno je potrebno še, da določimo naše stališče napram maksimiranju cen s strani urada za kontrolo cen, v kolikor bi se takšno maksimiranje hotelo zavesti tudi za kmetijske pridelke, kot to meščanski krogi zahtevajo. Četudi je Slovenija agrarno pasivna pokrajina ter mora marsikateri kmet kupovati življenjske potrebščine uvožene od drugod, ter bi za takšne pridelke nam prav prišla eventualna nižja cena, vendar moramo iz načelnih razlogov maksimiranje cen kmetij. pridelkom odkloniti. Po podatkih Narodne banke za mesec marc t. l. je narastel splošni indeks cen napram istemu mesecu lanskega leta za 28% in sicer je povečanje pri posameznih skupinah blaga znašalo: industrijsko 29,8%, rudninsko 19,6%, živalsko 41% in rastlinsko 18,8%. Iz tega pregleda se vidi, da so se škarje v korist industrijskega blaga še bolj odprle in bi bilo maksimiranje cen pri kmetij. pridelkih opravičeno le tedaj, če bi se zajezilo naraščanje cen industrijskim izdelkom. Značilno je namreč, da zahtev po maksimiranju cen kmetij. pridelkom niso postavili potrošniki, temveč industrija, ki predeluje te izdelke. Takrat, ko so cene pridelkom v preteklih letih katastrofalno padle, je bila

ravno industrija tista, ki je najbolj pritiskala na cene. Sedaj, ko se nudi kmetu možnost, da dobi za svoje blago kolikor toliko boljše cene, kateri denar bi mogel uporabiti za to, da plača dolgove, ki jih je priporan napravil v letih gospodarske stiske, pa je zopet industrija ona, ki zahteva, da se to spreči, boječe se za svoj lasten zaslužek. Zato se pridružujemo zahtevi Zveze kmetijskih zbornic, da se cene kmetijskim pridelkom ne smejo maksimirati, temveč se jim mora pustiti prosti razvoj.

V teh resnih časih občutimo še bolj kot sicer, da moramo čimveč proizvajati, posejati vsak kotiček zemlje, izkoristiti vsa naša naravna bogastva in zavesti boljše sisteme v naši izvozni trgovini. Če se bomo po teh načelih ravnali, pokazali se bodo kmalu povoljni uspehi ne samo v našem kmečkem, temveč tudi državnem gospodarstvu. To dolžnost nam končno narekuje tudi ljubezen do domovine, katera mora biti ne samo vsled zunanje političnih razlogov, temveč tudi zaradi notranje konsolidacije, čim močnejša. Zato se obračamo na merodajne oblasti, da pospešujejo kmetijsko proizvodnjo v tem smislu, naše člane pa pozivamo, da posvečajo proizvodnji največjo pažnjo.

Nasveti — razgovori — izkušnje.

23. Načrti — načela, če so trdna-poštena, skrbno premišljena, so dobra in koristna za življenje sploh, in za kmetisko gospodarstvo še čisto posebej. Vendar se pa v teku življenja lahko dogodi, da se drugače čisto pravilna načela ne obnesejo vedno, povsod in v vsakem slučaju.

Leta 1915. ponudi mi soseda graščakinja, naj ji razprodam posestvo in obljubi 2% zaslužka. Bil sem tedaj v službi kot kmetijski potevalni učitelj in imel načelo, da se to ne bi strinjalo z mojim poklicem. Priporočal sem ji znanca in si mislil: kupim potem od njega tisti kos, katerega želim. Tega potem niti dobil nisem.

Ko sem po več letih po prevzemu domačije dolgove poplačal, vzel sam si za načelo: Dolgov ne bom nikdar več delal. Če bi bil leta 1915. namesto da bi graščinsko posestvo razprodajal, kratkomalo denar najel, kateri je bil takrat na ponudbo, kupil vse zemljišče, pozneje polagoma prodal, zaslužil bi bil poštenim potom v kratkem času z lahkoto več, kakor je znašal ves moj zaslužek in vsi drugi dohodki od 50 let. Obenem bi bil lahko z zamenjavo zlo-

žil posestvo v eno celoto, zravnal meje in obdržal toliko zemljišča, da bi domačija imela 10 ha njiv in travnikov. Zamujena priložnost se pogosto ne vrne nikdar več.

Pri razprodaji sem kupil nekaj parcel. Ponujali so mi še okoli 2 ha zemlje s hišico, vse ob naši zemlji, za 16.000 kron. Skočim domov in vprašam ženo, kaj praviš, bi kupil ali ne. Ravno toliko še imam v hranilnici. Mislil sem, da mi bo še prigovarjala, pa pravi: Nikar ne kupuj; še to komaj obdelujemo, in čisto brez prihrankov ni dobro biti. Sel sem nazaj in odklonil.

Ze drugi dan sem se skesal in sam hotel kupiti, pa ni bilo več napredaj. Šele letos sem nekje čital. Če si v zadregi in ne veš, kaj bi storil, vprašaj za nasvet očeta, ali druge starejše može, in stori kot ti svetujejo. Če nimaš nikogar takšnega, vprašaj za svet ženo in stori potem ravno nasprotno. Ko bi mi bila ta rečenica že tedaj znana, gotovo bi se bil tako ravnal.

Res pa je, da takrat še v meni ni bil dozorel trdni načrt, da bi imel 10 ha njiv in travnikov, zloženo posestvo in ravne

meje. Zato je dobro, da ima človek trdno začetne cilje že v začetku kmetovanja, in ne šele pozneje, ko je prepozno. Pišejo: Kar si človek s težavo pridobi, ima trajno vrednost. Kar mu usoda brez žrtev nakloni, ne da pravo zadovoljnost. To ne drži. Zadovoljen in še kako bi bil do smrti, in še nasledniki trajno, če bi bil sedanje težnje takrat brez žrtev uresničili.

Načelo: S sosedom bodi dober. Če sta si dobra imata eden od drugega haselk, če sta si v jezi, samo škodo in nejevoljo. Vsajih 7 let gotovo sosed enkrat rabi sosedu — je dobro in pravilno. Dobrodušen in uslužen sosed izkaže v teku več desetletij drugemu nešteto manjših in večjih uslug v nadi, da bo že enkrat prav prišlo. In res, enkrat pride nekaj, da bi rad neko uslugo od sosedu, ta jo pa odreče. Začuden se potem vpraša, zakaj neki sem ga imel rad dolgih 30 let, ko pa tega ni bil vreden in ni zaslužil? Treba je bližnjega, posebno takšnega, ki vedno kaj rabi, samo ob sebi umevno in brez protiusluge, kmalu na kakršenkoli način preizkusiti, da pokaže svojo notranjost in svoj značaj. Popustljivost in dobrosrčnost sta pogosto nevarna.

Načelo, ne išči pravice pred sodnijo, je dobro, ko bi ga upoštevala večina. Če ga izpolnjuješ samo ti, bodi vsaj tiho, in ne pravi ljudem o tem, drugače te še do kosti oberejo, ozirba boš vsaj imel občutne neprijetnosti. Življenjska modrost je v tem, da vzamemo ljudi takšne kakršni so v resnici in ne takšne kot so na videz. Če je človek od narave mehak, in postane šele v teku življenja bolj trd in nedostopen, je vsekakor boljši od tistih, ki so rojeni trdoga in neusmiljenega srca. Nikdar ne storijo bližnjemu kaj dobrega. Imajo še posebno veselje in užitek, celo prijetnejši občutek, če je drugi v zadregi. Če mu že ne storijo kaj hudega, mu vsaj radi povejo kaj neprijetnega.

Voznik običi na cesti. Vidita dva bližnja sosedu. Oba imata veliko veselje. Eden zato, ker je njegov bližnji v stiski in zadregi, drugi zato, ker skoči hitro v hlev, napreže kar ima in mu nudi priprego. Oba imata veselje, toda kakšna razlika je med njima! Kakor hitro opaziš, da ima kdo močno razvito škodoželjnost, odvrni se od njega, tiho, mirno, brez besedi, a za vedno. Malo škodoželjen je sicer vsak, vsaj toliko, da si misli: hvala Bogu, da ni to mene zadelo. Vendar pa globoko sočustvuje z nesrečnikom. Tu in tam je kakšen udarec usode v toliko koristen, da ne postane človek preveč domišljav in prevzetan. Ravno tako je dobro, če človek enkrat malo hudo oboli, da ve potem ceniti naše največje bogastvo, zdravje.

24. **Ozmični ječmen.** Nekdaj sem ga opustil, ker je bil vedno bolj snetljiv. Nekaj let ga zopet sejem, ker daje le prvi kruh. Vsako leto potrgamo pravočasno snetljivo klasje. Nekaj manj je snetljiv kot nekaj,

pa vendar je še dosti snetljivosti. Lani v jeseni sem kupil od g. Ossandra, Guštanj, 30 kg semenskega ječmena, razkuženega proti snetljivosti, iz radovednosti, kako se bo obneslo. In res, ječmen je zelo lep, čisto brez snetljivosti.

Razkuži se s toplo vodo. Zato ni treba nobenih posebnih priprav. Eno desetino ječmena gotovo, če ne več, uniči snetljivost, kar znese za celo državo milijonske vrednosti. Na javnih kmetijskih ustanovah bi lahko vsaj za bližnji okoliš razkužili ves semenski ječmen. Tam je dovolj delavnih in strokovnih moči. Treba je samo dva kotla za vodo, katera sta itak v vsakem zavodu. Samo propisnega naloga je treba od višjih oblasti. Ali nimamo nikogar, nobene merodajne ustanove, katera bi se za to pobrigala?

25. **O seneni košnji** se je že pisalo v »Kmetovalcu«. Vendar pa je dobro o pravem času koristne pobude vedno ponavljati.

Začeli smo kositi 28. V., končali večje travnike 6. VI. in do 8. VI. spravili vse pod streho, kar ni suho, pa v late v krozlec. Kosil je kosec, od orač v akord za 40 din s prehrano in pijačo. Zaslužil je dnevno 42½ din. Izvrsten kosec naj ima tudi dobro plačo.

Če se kmalu poltoci, je sicer nekaj manj sena, zato pa za polovico boljše. Če vreme nagaja in ni dovolj delavcev, se itak trava ostari, poprej ko je vse gotovo. Nekateri imajo še vedno napačni predsodek, da je travo treba pustiti tako dolgo, da seme dozori in se raztrosi. Pozabijo pa, da so boljše trave trajne. Poženejo vedno znova iz korenin. Travo pustimo v redih, eden ali dva dni. S tem se toliko osuši, da je potem z dvakratnim obračanjem suha v enem dnevu. Skoro polovica dela se s tem prihrani. Zmetujemo večinoma na pol suho seno, posebno kadar nagaja vreme. Solimo vso krmno. Od lani dajem na vsako debelejšo plast sena ali otave tanjšo plast stare, suhe slame. Ta se nekako navleče senenega solka in gre potem živini bolje v slast.

Goričan

26. **Prašnata snet.** Znano je, da prašnato snet pri ječmenu in pšenici ne moremo uničiti s kemičnimi sredstvi, temveč moramo razkuženje izvršiti z vročo vodo, ki ima 52° C. Klica prašnate sneti se namreč ne nahaja na ljuski zrna kot pri trdi ali smrdljivi sneti, temveč v zrnju samem, ker se je okuženje izvršilo že ob času cvetenja in je bila okužena sama klica zrna. Opisati hočem, kako že precej let izvršujem razkuženje z vročo vodo, ker če se ne izvrši točno po navodilu, ostane postopek neuspešen.

Za razkuženje rabimo sledeče priprave:

1. višji čeber ali škaf, 30—40 cm globok;
2. večje število vreč, s prostornino 20 do 30 kg žita, ki pa jih bomo napolnili le z 10—15 kg zrnja;

3. kotel za gretje vode od 60 do 100 l prostornine;

4. kad, z najmanj 150 l prostornine; ki jo napolnimo z mrzlo vodo;

5. točen termometer;

6. žepno uro.

Ječmen moramo predvsem dobro oprati. Smatram, da s pranjem že dosežemo polovico uspeha. Čeber postavimo 40 cm nad zemljo in ga napolnimo do $\frac{3}{4}$ z vodo in zrnjem. Z rokami dobro mešamo in ribljemo zrno ob zrno in vse smetje in prazna zrna, kar plava na površini, odstranimo s sitom. Čeber mora imeti čep tako visoko, da je vstric z zrnjem. Radi tega lahko nad zrnjem umazano vodo odcedimo skozi sito, da ujamemo še ono zrnje, ki bi ga voda le povlekla s seboj. Pranje ponovimo tako dolgo, dokler ni voda popolnoma čista.

Oprano zrnje napolnimo v vreče — največ 15 kg v eno, ki jih zložimo nazaj v čeber in polijemo s toplo vodo, katera ima 25—30° C. Zrnje tako **namačamo 4 ure** in ves ta čas moramo paziti, da se voda ne ohladi pod 25° C. Po tem času odlijemo vodo in vreče položimo na polico, da se voda odcedi.

Med tem smo zagreli v kotlu vodo in napolnili z njo isti čeber do polovice. Mešanica mrzle in vrele vode iz kotla mora imeti točno 52° C, nakar potopimo prvo vrečo z zrnjem v njo. Vrečo večkrat potegnemo iz vode, da se malo ocedi in jo zopet potopimo. S tem odstranimo ohlajeno vodo med zrnjem in jo nadomestimo z vročo. Vedno pa s termometrom kontroliramo, ali še ima voda 52° C in jo vzdržujemo z dolivanjem vroče na omejeni temperaturi.

Ko je bila prva vreča **5 minut v vodi** in se je že skozi in skozi segrela, vržemo drugo vrečo v vodo in postopamo z njo kot opisano. Po preteku nadaljnjih 5 minut, **torej v 11. minuti** od početka, potegnemo prvo vrečo iz vode in jo takoj vržemo v kad s hladno vodo, obenem pa spustimo v vročo vodo 3. vrečo. **Vsaka vreča ostane v vroči vodi največ 10 minut**, če bi bila dalje časa, bi trpela kaljivost semena. Ohlajeno zrno ocedimo in razgrnemo na sonce, da se čim hitreje osuši.

Ernst Ossander.

27. **Dobra in izdatna kрма.** Takoj po žetvi preotjem stanišče rži ali pšenice, njivo povlačim in sejem ajdo, takoj za njo inkarnatsko (turško) deteljo, in povrhu pa še jaro rž in tudi ozimo rž. Sejemo torej 4 posevke naenkrat, ki vsi skupaj bujno rastejo, ako pade dosti moče. Ko je jeseni ajda zrela, jara rž cvete. Vse skupaj požanjemo in zlagamo v ostrvi, kar je mogoče, saj je jara rž zadosti dolga. Opazil sem tudi, da rani mrzav v jeseni takšni ajdi manj škodi, ker je zaščitena od višje jare rži.

Spomladaj pustim inkarnatko in ozimo rž rasti do 20. ali 25. maja. Tedaj je ozima

rž visoka 1 m, detelja pa $\frac{1}{2}$ m. Vse skupaj je tako gosto, da komaj kosimo. Ker začenja inkarnatka takrat šele cvesti, je tudi najbolj redilna, takorekoč sama beljakovina. Lani smo nakosili 17 vozov te krme, jo zložili v kozolec in lepo posušili. Sušenje je tudi bolj hitro, ker je rž vmes.

Na polkošeno njivo takoj po kosnji navozimo dobro zrelega gnoja in jo preorjemo. Mlečne korenine detelje pomešane z gnojem, dajejo zemlji hitro zopet rodnost. Ko potem njivo poravnamo in povlačimo, potegnemo s črtnikom črte in posejemo koruzo. Koruza po tem predposevku izbornostno uspeva, rastline so lepo izenačene, vsaka z 2 storža in kljub pozni setvi lepo dozori. Če pa ostane katera rastlina v jeseni zelena, jo pa zrežemo v silos.

Vsako leto pustim ogon inkarnatke, da odcvete. Ta daje mojim čebelam obilno pašo, a meni seme. Ko jo pokosimo in njivo pognojimo, sadimo za njo krmino-peso.

Kdor ni neumen naj posnema! Videl bo, kako ga bodo sosedje spraševali, s čim krmi živino, da je tako dobro rejena.

Pengrac Vištor

28. Podkovanje krav. Da se voli podkujejo, bo marsikomu znano. Manje znano pa bo, da kaže v nekaterih slučajih tudi krave podkovati in da to vpliva na molžo mleka. Ako nam krave vozijo po trdih cestah in posebno če se ne pazi na pravilno nego in prirezovanje parkljev, se dostikrat zgodi, da se noge ranijo, parklji počijo ali sicer noge postanejo boleče. Takšno živinče nekaj dni ni za vožnjo, če pa se ga vpreže, se mu mora noge obvezati s cunjami.

Če ima živinče boleče noge, komaj čaka, da zamore v hlevu leči. Dostikrat tudi ne vstane, kadar se mu poklada hrana; raje se odreče hrani, kot pa da bi moralo pri tem stati. Krava molze skozi gobec, pravi pregovor in tako se tudi zgodi, da takšna krava vsled lakote manje molze. Pa tudi bolečine, mogoče tudi vnetje parkljev, zmanjšujejo molžnost krav. V takih slučajih je izkustvo pokazalo, da se izdati za podkovanje izplača. Seveda pa mora biti kovač vešč podkovanja goved in mora imeti za to pripravno stojalo za živino.

29. Zagrnenje krompirja. — Nikoli ne smemo zagrniti krompirja, dokler je zemlja preveč mokra. Zato je napačno ono kmečko pravilo, ki pravi, da treba zagrniti takoj po izdatnem dežju.

Če se zemlja maže za ogrebačem, sprečavamo s tem dostop zraku do rastlin, a ravno krompir je ena onih rastlin, ki potrebuje zračno zemljo. Če primanjkuje zraka, krompir slabo nastavi, gomolji se slabo razvijajo in so dostikrat rakavi.

Paziti je treba tudi, v kateri rastni dobi se rastline nahajajo. Če prehitro za-

grnemo, potem traja navadno dolgo, predno se rastline strnejo ter pokrijejo zemljo. V tem slučaju zgubi tudi zemlja dosti od svoje vlage, ker smo z zagrnjenjem povečali njeno površino, a ta vlaga potem manjka za rast. Zagrniti moramo torej krompir tako »pozno«, da bodo rastline v kratkem strnjene. Takrat bomo tudi preprečili, da bi zemlja utrpela večjo zgubo na vlagi. Zato tudi ne kaže, da sejemo krompir v čez 65 cm široke vrste, ker to

razdaljo navadno tudi najbolj bujne vrste ne morejo pokriti. Če pa krompir ne napreduje, potem ga kaže pred zagrnjenjem še enkrat ročno ali vprežno okopati, da spravimo v zemljo zrak, ki rastlinam za dovoljen razvoj primanjkuje.

Najpozneje moramo krompir zagrniti, kadar rastline nastavi cvetne popke. Pozneje požene rastlina že podzemne vreže na katerih vise gomolji in te bi pri zagrnjenju mogli pretrgati. f.

Poljedelstvo.

Kako označujemo naše zemlje?

Ing. Sergij Goriup.

Označba raznih talnih tipov pri nas doslej še ni ustaljena. V strokovnih člankih in knjigah čitamo za zemlje enakih lastnosti in enake sestave različne označbe, ki so večkrat napačne. Zato ne bo odvišno, ako se seznanimo z označbami tal, kakršne uporablja Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani pri svojih strokovnih navetih in tolmačenju analitičnih podatkov.

Fizikalne lastnosti zemlje so v prvi vrsti odvisne od velikosti delcev, ki jo sestavljajo. Čim manjši so ti delci, tem težje propušča zemlja vodo, tem bolj se lepi na orodje, tem težje se obdeluje, tem bolj polagoma razkrajja hlevski gnoj. Nežne rastlinske koreninice le s težavo prodirajo skozi take težke glinaste zemlje, ki se težko segrevajo in se le s težavo in samo pri določeni vlažnosti dobro obdelujejo.

Nasprotno lastnosti pa kažejo zemlje, sestavljene iz nekoliko večjih peščenih zrn. Take peščene zemlje propuščajo še prehitro vodo, zemlja se na orodju ne lepi, se lahko obdeluje in naglo razkrajja hlevski gnoj ter razna druga organska gnojila. Rastlinske koreninice z lahkoto prodirajo skozi peščeno zemljo, ki se pomladi hitro segreje in se po izdatnem dežju kaj

kmalu lahko obdeluje.

Med težkimi glinastimi in lahki-mi peščenimi zemljami pa tvorijo prehod srednjetežka ilovnata tla.

Posamezne delce zemlje ločimo, ako izpiramo zemljo z vodo v posebnih aparatih, kjer se delci razdelijo v štiri velikostne skupine. Pri postopku na Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani se zemlja najprej preseje skozi sita z dvomilimetrskimi luknjicami. Presejano zemljo izpirajo v izplavnih aparatih prof. Kopeckýja, ki omogočajo razdelitev delcev v sledeče skupine:

- izplavni delci velikosti manjše od 0.01 mm,
- prašnati delci velikosti od 0.05 do 0.01 mm,
- prašnati pesek velikosti od 0.1 do 0.05 mm in
- pesek velikosti od 2 do 0.1 mm.

Velik odstotek izplavnih delcev je značilen za glinasta tla. Čim več je teh delcev, tem težje so zemlje. Illovica vsebuje razmeroma velik odstotek prašnatih delcev poleg izplavnih delcev in peska. Peščena tla pa imajo mnogo prašnatega peska in peska t. j. delcev velikosti od 0.1 do 2 mm.

V skladu s temi dejstvi označuje omenjena postaja zemlje po Kopeckého sistemu:

I. Glinasta tla

	izplavnih delcev	prašnatih delcev
a) brna	75 do 100%	0 do 25%
b) glina	60 do 75%	manj kot 20%
c) glinasta tla	60 do 75%	več kot 20%
d) glinasta tla s peskom	50 do 60%	manj kot 20%
e) glinasto-ilovnata tla	50 do 60%	več kot 20%
f) peščeno-glinasta tla	40 do 50%	manj kot 10%
g) peščena glinasto-ilovnata tla	40 do 50%	10 do 20%

II. Ilovnata tla

	izplavnih delcev	prašnatih delcev
a) glinasta ilovica	45 do 50%	več kot 20%
b) ilovica izplavnih in prašnatih delcev več kot 45%	10 do 45%	več kot 20%
c) peščena ilovica izplavnih in prašnatih delcev več kot 45%, peska več kot 20%	10 do 45%	več kot 20%
d) drobno peščena ilovica izplavnih in prašnatih delcev več kot 45%, prašnatega peska in peska več kot 30%	10 do 45%	več kot 20%

III. Peščena tla

	izplavnih delcev	prašnatih delcev
a) glinasto peščena tla	25 do 40%	manj kot 10%
b) glinasto-ilovnata peščena tla	25 do 40%	od 10 do 20%
c) glinasti pesek	10 do 25%	manj kot 5%
d) glinasto-ilovnati pesek	10 do 25%	od 5 do 10%
e) ilovnati pesek (izplavnih in prašnatih delcev manj kot 45%)	10 do 25%	od 10 do 25%
f) slabo ilovnati pesek	manj kot 10%	več kot 10%
g) slabo glinasti pesek	manj kot 10%	manj kot 10%

Vsebinsko apna in črnice upošteva Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v skladu s švicarskimi predpisi sledeče:

IV. Lapornata in apnena tla

- a) slabo lapornata tla z 2 do 5% apnenega karbonata,
- b) lapornata tla s 5 do 20% apnenega karbonata,
- c) laporna tla z 20 do 40% apnenega karbonata,

- d) apnena tla z več kot 40% apnenega karbonata.

V. Črnična (humozna) tla

- a) tla siromašna s črnicco z manj kot 2% črnice,
- b) slabo črnična tla z 2 do 5% črnice,
- c) črnična tla s 5 do 10% črnice,
- d) močvirnata tla z 10 do 20% črnice,
- e) šotna in barska tla z nad 20% črnice.

Nega lucerne poleti.

Ing. Bajec.

Lucerna se vedno bolj upošteva kot dobra krmna rastlina. Mnogi pa je nočejo gojiti, ker jim ne uspeva in se ves trud in stroški ne izplačajo. Seveda ni tega kriva lucerna, temveč ljudje, ker ji ne nudijo dovoljnih pogojev za rast. Primerena zemlja, zadosti apna, ne previšoka talna voda itd. pa še ni zadosti. Oskrbovati jo moramo tudi ko že raste. Samo na ta način bomo dobili bogate košnje in bo uspevala več let na istem zemljišču.

Takoj spomladi moramo z brano razrahljati gornjo površino zemlje. Kjer pa je le mogoče, moramo razrahljati zemljo tudi poleti. Če ne rahljamo, se bo zemlja po košnji zaradi vetra in sonca prehitro izsušila. Zaradi dežja se pa naredi trda skorja in rastline ne dobivajo zadosti zraka. To uniči godnost zem-

lje in ovira delovanje različnim koristnim bakterijam, ki živijo v zemlji. Naslednja košnja se pri takih nepovoljnih prilikah le težko razvija in pogoji za rast se izboljšajo šele, ko zrasle rastline naredijo senčo. Radi tega se mora po vsaki košnji razrahljati gornjo površino zemlje. Če ni pri roki drugih strojev, je dobra tudi brana.

Lucerna se ne sme, obratno kot travnik, prenizko kositi. Iz teh visokih štrcljev prej močno požene nov podrast. Če je novo vsejana lucerna kot podsev, se mora nadsev tako visoko požeti, da se ne prikrasajo mlade rastline lucerne, ker to zelo vpliva na njihovo oslabeitev. Prizadevati si moramo, da dobijo mlade rastline čimprej močan razplet korenin, ki jo naredijo sposobno, da lažje prenese more-

bitno sušo, proti kateri je lucerna občutljiva. To pa dosežemo s pospeševanjem porasta gornjih delov rastlin. Po pravilu se lucerna kosi pred ali v cvetju, da ne oleseni in je bogatejša na beljakovinah. Enkrat v letu naj se pa pokosi po cvetju. Takšno seno naj se pokrmi konjem ali pa se pusti za seme. Če vedno kosimo pred cvetjem, nastane ovira za nadaljnji razvoj lucerne. Šele po popolnem razvoju do odcvetenja izrabi rastlina vse svoje moči, da požene korenine čim bolj globoko v zemljo. Dobro razviti, že malo oleseneli štrclji, ki so zadosti visoko odrezani, omogočajo naslednji košnji močan razrast. Naslednja košnja se lahko izvrši zopet pravočasno.

Dobre vrste lucerne morajo čisto dobivati kalij in fosforno kislino. Novo vsejana lucerna je hvaljena tudi za dušično hrano. Gnojnice se pa ne priporočajo, ker z njo pospešimo rast raznim manjvrednim travam, ki začnejo izpodrivati lucerno.

Virus bolezni.

Ing. Bajec.

Kot vsaka druga živa stvar, so tudi rastline podvržene boleznim. Povzročitelji teh bolezni so lahko razne bakterije, glive, plesni ali višje organizirane zajedalke, pa tudi pomanjkanje ali prevelike količine hranilnih snovi v zemlji, prevelika ali premajhna vlaga, preveliko ali premajhno osvetljevanje itd.

Mnogo je rastlinskih bolezni, za katere ni mogoče ugotoviti povzročitelje. Za vse te bolezni je znano skupno ime: Virus bolezni. Po simptomih lahko vse te bolezni razdelimo v nekoliko skupin.

1. **Mozaik bolezni.** Na listih oziroma zelenih delih napadene rastline se pokažejo izmenoma svetlo in temno zelene pege. Včasih so ta polja med seboj ostro oddeljena in so podobna mozaiku (slika, narejena iz raznobarnih kamenčkov).

2. **Kloroza-rumenilo.** Če v zemlji primanjkuje železa, se ne more v rastlinah tvoriti listno zelenilo — klorofil — in postane zaradi tega rumenkasta. Tudi pri tej bolezni so rastline rumene, toda razlika je v tem, da je ta bolezen nalezljiva in se lahko prenese na druge rastline.

3. **Kodranje in razno izoblikovanje listov.**

4. **Roseta bolezni** in pritlikava rast.

5. **Nekroza** — odmiranje žil na listu, celih listov in rastlin.

Vse te bolezni imajo skupno značilnost, da se lahko prenesejo z ene rastline na drugo. Do danes pa še niso odkrili povzročiteljev teh bolezni. Delali so razne poskuse, kako ti povzročitelji prenašajo visoko temperaturo. Mozaik na tobaku vzdrži 80. do 90 stopinj C 10 minut, drug virus na tobaku samo 60 do 70 stop. C, a mozaik na kumari že samo 43 stop. C. Tudi razna kemična sredstva, kot n. pr. alkohol, zelo različno vplivajo na razne viruse. Iz tega zaključujemo, da morajo biti povzročitelji živi organizmi, ki so manjši kot so dosedaj znane najmanjše bolezenske kali, ker jih še nismo mogli odkriti z najmočnejšo povečavo.

Virus se prenaša na razne načine: z roko, obleko, orodjem, insekti, ki sesajo sok iz bolne rastline, semeni, gomolji in celo s cvetnim prahom.

Najbolj znane bolezni so:

1. **Frkavost listov na krompirju.** Dolgo se je ta bolezen smatrala kot degenerativen pojav. Vsi poganki štrlijo navzgor in se frkajo navznoter, proti sredini, ki je svetlorumeno zelena. Staničevje je uničeno in asimilati se ne morejo premeščati v druge organe rastlin in zato se škrob kopiči v listih. Zaradi tega so trdi in krhki ter odmirajo. Gomolji ostanejo drobni in s tem se zmanjša pridelek. Vse obolenne rastline moramo izrjaviti in sežgati. Gomoljev bolnih rastlin ne smemo saditi.

2. **Mozaik bolezen krompirja.** Na listih se opazijo izmenoma svetlo in temno zelena mesta. To je navadna mozaik bolezen, ker ni ostrih meja med napadenimi polji. Staničevje ne razpada in zato bolezen ni nevarna. Če so pa pege ostro oddeljene kot pri mozaiku, robovi listov zafrknjeni navzdol in se dolnji listi sušijo, potem se pridelek zelo zmanjša ter je bolezen že bolj nevarna.

Najhujši napad predstavlja tako zvana nekroza žil. Pojavijo se trakaste pege, ki se širijo na peclje in odtod na stebela. Napadeno staničevje razpada, meso gomoljev je prerešetano z rjavimi pegami. V tem štadiju bolezen zgodaj uniči rastline in pridelek. Zapomniti si moramo, da so gomolji napadenih rastlin nerabni za saditev, brez obzira na to ali je bil napad slabši ali močnejši.

3. **Mozaik bolezen na paradižniku.** Pojavijo se svetlo in temno rjave pege na listih, ki so ostro oddeljene ena od druge. Včasih se potem naredijo tudi mehurčki na napadenih mestih na listih. Pri močnejšem okuženju je cela površina uničena do reber in list izgleda kot praprot. Pridelek včasih čisto propade, če se bolezen močnejše razširi.

4. **Mozaik na kumarah.** Pege niso ostro oddeljene. Pojavi se tudi na nekaterih bučah. Listi so krmežljavi in mali, plodovi imajo temno zelene pege, a med njimi so pomešane rumene. To je zelo nevarna

bolezen kumar. Prenaša se z drugih rastlin in semenom.

5. **Mozaik na grahu.** Pojavijo se podolgovate svetlo-rumene in temno zelene pege, nakar nastopi izobličanje listov. Bolezen se prenaša s semenom. Bolne rastline je treba izrjaviti in sežgati, da se ne bi njih seme pomešalo z onim od zdravih rastlin.

Še na mnogih drugih rastlinah se pojavijo virus bolezni. Posebno mozaik lahko napade okrog 150 vrst rastlin. Zelo nevarne so virus bolezni na slivah in na tobaku, ki ravno v Jugoslaviji povzročajo ogromno škodo.

Vrtnarstvo.

Kumina.

Ing. Bajec

Kot mnogo ostalih semen uvažamo tudi velike količine kumine. Z vojno so se pa začele težave z uvozom in vedno težje bomo dobili semena iz inozemstva. Zato se bomo morali potruditi, da bomo čim več semen pridelali doma. Nihče najbrž ne bo trdil, da kumina ni važna. Dobimo jo v vsaki hiši, služi pa v razne svrhe. Do sedaj skoro nihče ni gojil kumine kot vrtno ali poljsko rastlino, temveč smo jo samo nabirali po travnikih. Priporočali bi pa, da bi se kdo zavzel tudi za pridobivanje semena kumine kot vrtno ali poljske kulture. Cena je precej visoka in bo v primeru pomanjkanja še višja. Letos se to pomanjkanje že čuti. Upamo tudi, da se ne bo dogodilo to, kar se je v neki naši pokrajini, da je bila kumina obdavnjena s 3 din pri kg, če je bila doma pridelana. Žalostno je to v naši agrarni državi, ko uvažamo toliko semen.

Marsikdo bi lahko izkoristil kakšen zasenčen prostor v vrtu, kjer mu druge rastline ne uspevajo, kumina bi pa dala dober pridelek. Kumina je dvoletna rastlina, t. j. cveče in daje seme šele v drugem letu. Raste pa seveda več let in če je na stalnem mestu, se tudi sama zasejava, ker zrno rado izpada. Podnebje za kumino ne sme biti preveč suho. Najbolj ji ugađa globoka, humozna, glinasta peščena zemlja. Tudi na težji zemlji, ki zadržuje vlogo, uspeva dobro. Stalne močje ne prenese, kot tudi ne suhe, peščene zemlje. Najbolje je predkulture močno pognojiti s hlevskim gnojem, v 2. letu pa s kalijevimi in fosfornimi umetnimi gnojili. Zem-

lja mora vsebovati tudi zadosti apna.

Sejemo lahko naravnost na določen prostor ali pa presadimo mlade rastline. Sejemo lahko spomladi ali jeseni. Priporoča se pa bolj jesensko sejanje. Običajno se ne seje kot čista kultura, torej sama za sebe, temveč kot podsev. V jeseni v ozimni ječmen, ogrščico, spomladi v jari ječmen, zgoden fižol, lan, zeleno koruzo itd. Tako izkoristimo prvo leto, ko kumina ne rodi. Lahko se seje tudi istočasno z nadsevom. V jeseni sejemo tako zgodaj, da se še razvijejo rastline do zime. Spomladi običajno sejemo v aprilu. Lahko jo sejemo seveda tudi kot čisto kulturo, samo za sebe. Takoj, ko požanjemo nadsev, jo moramo okopati in prerediti, da bodo rastline v razdalji 12 cm ena od druge. Če so kje prazna mesta, presadimo rastline iz pregostih mest. Tudi če gojimo samo kumino, jo moramo okopavati in prerediti.

Prednost presajanja je v tem, da se take rastline bolj močno razvijejo in ukoreninijo. Za večje površine to seveda ne pride v poštev, ker podraži pridelek. Seje se v aprilu in presaja v juliju do septembra, kadar je pač polje prosto. Za presajanje moramo izbrati vlažno vreme, da se rastline primejo.

Na ta način bi lahko doma pridelali zadosti kumine, ki bo dobre kvalitete in se bo lahko še izboljšala glede arome, količine olja itd. Pa še zaslužilo se bo kaj!

Sadjarstvo.**Kateri podsevki ne škodijo sadnemu drevju?**

V mladih nasadih sadnega drevja se dostikrat zemlja izkoristi tako, da se seje še kakšna poljščina. V takšnih primerih se potem lahko poučimo, katera poljščina škodi razvitku sadnega drevja in katera mu koristi.

Znano je, da vsa žita osušijo in zbijejo zemljo. Radi tega takšna zemlja težko upija deževnico ter večji del moče na bregih odteče, oziroma na ravnini izhlapi. Ono malo moče, ki jo zemlja upije, pa izkoristijo žita in nikoli ne doseže korenin sadnega drevja. Zato poganja sadno drevje v žitih slabe in kršljave mladice, saj manjka za njihovo rast predvsem vode. Žita izčrpajo iz zemlje tudi mnogo rastlinske hrane in ker se z žitom pokrita zemlja slabo zrači, se v sopari med žitom bujno razvijajo razne glivične bolezni. Te nepovoljne rastne prilike povzročijo blede zeleno barvo listja, cvetje se na sadnem drevju slabo zaveže, oziroma plodovi močno odpadajo zaradi nezadostne prehrane. Kar pa še ostane sadja na drevju, je škrlupasto in hrastavo, ker so glivice, ki te bolezni povzročajo, našle v sopari med žitnimi bilkami najugodnejše prilike za svoj razvoj.

Nasprotno pa delujejo okopavine. Okopana zemlja žejno popije in konzervira vsako deževno kapljico in med redkimi rastlinami lahko sončni žarki preprečijo razvoj glivičnih bolezni. Okopavinam navadno tudi gnojimo in rastline ne žive samo od zaloge hrane v zemlji, ki naj bi bila prihranjena za sadno drevje. Navadno koristi gnojenje tudi sadnemu drevju. Radi tega drevesa ženejo čvrste mladice, sadje je jedro in zdravo, listje temno zeleno in manj napadeno od škodljivcev, les v jeseni pravočasno dozori in je sposoben prestatati tudi hujše zimske mraze.

Mnogi se bodo vprašali, kako deluje travna ruša na sadno drevje. Najboljši odgovor na to nam daje opazovanje, kako uspevajo drevesca, ki rastejo v okopanem kolobarju, oziroma ona, kjer smo pustili, da je travna ruša pokrila zemljo do debla. Ugotovili bomo namreč, da travna ruša istotako škodljivo deluje kot žitarice. Vpliv mogoče ni tako izrazit, toda že samo dejstvo, da rabijo naši sadonosniki 2

do 3 leta, dokler se zopet nabere v zemlji dovolj hrane, da drevo oblikuje rodne oči in izhrani plodove, nam služi kot dokaz, da sadno drevje trpi radi trav na pomanjkanju vode in hrane. Tudi razvoj glivičnih bolezni in drugih škodljivcev visoka trava zelo pospešuje, čeprav mogoče ne toliko kot žita, ker se senena košnja prej obavi. Škodljivi vpliv visoke trave opazimo dostikrat tudi pri starejših sadnih drevesih v bližini hiš. Kadar se radi deževja gnojna jama do vrha napolni in da se gnojnica ne bi razlivala po dvorišču, se marsikateri gospodar temu ogne tako, da gnojnico v naglici razlije v najbližji sadonosnik. Radi enostranskega gnojenja, ki se vedno ponavlja, ne raste samo drevje bujno, temveč tudi travna ruša, v kateri pa prevladujejo razni bohotni pleveli. Pri teh drevesih les redkokdaj popolno dozori, vsi deli drevesa so manj odporni proti mrazu in glivičnim boleznim, ki v senci bohotnih dreves in v visoki travi najdejo ugodne življenske prilike in zato je tudi še ono malo sadja, kar ga takšna

Živinoreja.**Bradavice na seskih.**

Ing. Bajec

Pri marsikateri kravi opazimo na seskih nekakšne bradavice v velikosti graha. To so prav za prav mehurčki, v katerih se nahajajo povzročitelji teh bradavic. Ti povzročitelji prehajajo tudi na človeka in na rokah molzca se napravijo molzne bradavice. Med ležanjem ali molžo se ti mehurčki razpočijo in iz njih izteče neka tekočina, s katero se ta bolezen — kot to lahko imenujemo — prenese na drugo žival ali na človeka. Prenese se pa z rokami ali steljo.

Marsikateremu se zdijo te bradavice preveč malenkostne, da bi se zanimal za nje. Vendar to malo obolenje vimena napravi večjo škodo kot se običajno misli. Vedeti moramo, da tudi najmanjša rana na seskih povzroči kravi bolečine, posebno pri molži. Vsaka bolečina in vsaka bolezen pa je vzrok upadanju mlečnosti. Krava, ki čuti med molžo bolečine, bo med molžo ne-

drevesa nastavijo, polno škrlupa in hrast.

Iz vsega omenjenega spoznamo, da smo za slabo uspevanje sadnega drevja in njegovo majhno rodnost dostikrat sami krivi, bodisi zaradi neznanja, bodisi radi zanikarnosti. Uspevanje in rodnost dreves bomo racionalno uredili le, če bomo omogočili z razredčenjem krošenj pri starih drevesih in okopavanjem zemljišča okoli dreves (kolobar), dostop soncu, ki je najučinkovitejši sovražnik glivičnih bolezni in ako bomo s pravilnim in polnim gnojenjem skrbeli, da bodo sadna drevesa vedno našla dovolj hrane za rast in oblikovanje sadja. Če smo pa prisiljeni, da posejemo zemljo v sadonosniku s poljskimi rastlinami, moramo izbrati okopavine ter se ogibati žit. Seveda pa moramo takrat zemljo tako izdatno gnojiti, da ne bodo sadna drevesa trpela pomanjkanja na hrani. Sedaj po seneni košnji je še čas, da napravimo kolobar okoli sadnih dreves, ki mora seveda biti tako širok, kot je krošnja drevesa. Tudi ni prepozno, če prekopani kolobar zalijemo z gnojnico, kateri smo pri mešali nekaj superfosfata. Tako gnojena in negovana drevesa bodo dobro prezimila in upati je, da bodo prihodnje leto obilno cvetela.

mirna, zadrževala bo mleko in molzec ne bo nikoli pomolzel do zadnje kaplje, kot je potrebno. Radi tega ne bomo dobili samo začasno manjšo količino mleka, temveč je še nevarnost, da nastane zaradi zastajanja mleka vnetje vimena. S tem je škoda seveda še večja. Lahko ogluši en sesek ali pa krava zaradi nepazljivosti popolnoma presuši.

Pri vsaki kravi, pri kateri zapažimo na seskih bradavice, moramo predvsem paziti, da se ta bolezen ne razširi. V hlevu mora biti največja snaga, posebno pa pri oboleli kravi. Steljo izpod bolne krave ne smemo razgrinjati pod zdravo, sosedno kravo. Po molži take krave, roke temeljito oprati! Roke in vime moramo natreti z mazilom, ki ubija te bolezenske kali (bor vazelin, cinkovo ali jodovo mazilo). Mazilo ne samo da ubija bolezenske kali, temveč tudi omehča kožo in

prepreči nastajanje razpok na se-skih, ki lahko postanejo ognjišče raznih obolenj vimena. Sami vemo, da je vsaka, tudi najmanjša rana vzrok bolečini. Zato ne smemo s tako kravo pri molži ravnati sirovo in ji ne smemo bolečine še po-

večati z nepravilno in grobo mol-žo, nepotrebnim stiskanjem in gne-tenjem vimena in seskov. S tem samo povečamo bolečine in rane, istočasno pa zmanjšujemo količino izmolženega mleka.

Konjarstvo.

Zakaj se konji samo podnevu plašijo?

Nerodno je, ako imamo plašljive konje. Da bi jih mogli te grde lastnosti odvaditi, moramo vedeti, kaj je temu vzrok.

Strah je naravna lastnost konja, ker konj je stepska in prav za prav nočna žival. Še danes divji konj išče svojo hrano v stepi večinoma ponoči, ker se podnevi boji divjih zverj. Radi strahu pred njimi ne živi sam, temveč vedno v čredah pod vodstvom močnejših živali. Konj živi samo od rastlinske hrane in je zato miroljub ter ne napada drugih živali. Njegovo orožje so pazljivost in hiter pobeg, torej dve značilni lastnosti plašljivcev.

Ko je človek konja udomačil, mu je odvzel obenem tudi glavno obrambno sredstvo — pobeg in zato je udomačen konj še bolj plašljiv kot divji, ako se ga s primernim ravnanjem v mladosti ne odvadi te naravne nezaupljivosti in strahu.

Kakor planinskega pastirja velik promet, kričeče barve in sploh bučno življenje v velikih mestih naredijo nesigurnega v ponašanje in v kretanju, tako tudi konja nagle spremembe razburjajo. Konj še povrh podnevi slabše vidi kot ponoči, a njegova ušesa močnejše in bolj jasno slišijo kakor človekova. Tega ne smemo nikoli pozabiti in vedno primerjati naše vtiske z onimi, ki jih mora imeti konj. Strel iz puške, ki se nam ne zdi bog ve, kako močan, sliši konj kot grmenje topa, a ropot avtomobilskega motorja predstavlja za konja oglašujoče grmenje, ki ga povzroča ognjenik, kadar bruha lavo.

Ponoči se konji ne plašijo. Kot nočna žival vidi vse bolje in radi tega se tudi ne boji. Pri človeku je ravno narobe in tako si tudi lahko razlagamo, zakaj se konj skoro nikoli ponoči pod jahačem ne spodtakne in zakaj jezdec najbolje stori, če dovoli konju ponoči, da si sam izbira pot.

Če vse povedano premislimo, nam bo postalo jasno, zakaj grešimo, če

hočemo konja odvaditi plašljivosti s surovim ravnanjem in kaznovanjem. Dosegli bomo v večini slučajev ravno nasprotno. Konj, ki je bil kaznovan takrat, ko se je prvič preplašil avtomobila, bo postal takoj vznemirjen, čim bo na daljavo slišal ropot motorja, ker se bo bal kazni iz prvega primera. Vedeti pa moramo, da konj ne občuti kot kazni, ako ga čvrsto držimo in mu tako ne dovolimo, da pobegne. To čvrsto držanje konja celo pomiri, ker čuti kot velik plašljivec, da se nekdo zanj briga. Vedno naj se konju tudi dovoli, da si točno ogleda predmet, katerega se je ustrašil, ker le tako bo izgubil svojo nezaupljivost. Da mu napravimo spomin na dotični predmet prijeten, dobro storimo, ako konja pripelje-mo tik predmeta in mu potem damo košček sladkorja. Ševeda en edini poskus prepričati konja, da je plašljivost nesmiselna, še ne vo-

di k popolnemu uspehu. Konja treba vedno navajati na to, da se vsakemu predmetu brez strahu približa. Konji, ki se od mladosti pasejo ob cestah ali železniški progi, ne bodo gledali v lokomotivi ali avtomobilu nevarnost. Pač pa se bodo ustrašili papirja ali kamna na cesti. Konj vidi radi položaja svojih oči vedno poševno naprej in vidi predmete na cesti nejasno. V tem primeru pa je pogledal naravnost na cesto, zagledal kamen ali papir, kar mu je bilo neznano in se radi tega ustrašil. Dostikrat se zgodi, da se konj pozabi ustrašiti. Tako se mu zdi gladka cesta v mestih nekaj tako nenavadnega, da ga mimo švigajoči in ropotajoči avtomobili ne plašijo. Čim pa pride na navadno cesto ali na druga mehka tla, ki mu niso neznan, pa se ga zopet loteva strah čim sliši avtomobil.

Mnogi so mnenja, da so plemeniti konji bolj plašljivi kot hladnokrvni. Poreklo konja pa ni merodajno za plašljivost, temveč njegov temperament, ki je tudi pri hladnokrvnem konju lahko zelo razdražljiv. Naravno strašljivost konja bomo premagali samo, če imamo dobre živce in se poglobimo v to, kako konj dojema zunanje vtiske. Sredstva, ki jih moramo uporabiti, pa so: pametno, razumevajoče postopanje, hladnokrvnost in navajanje konja k temu, da spozna predmete, ki se jih boji.

Mlekarstvo.

Priprava kefirja v domačnosti.

Franjo Pavlica

Kefirjevo zrno, nabavljeno v svežem stanju, se lahko takoj uporabi za pripravo kefirja, suho zrno, ki se ga navadno dobi iz inozemstva, pa je treba šele oživeti. Zrno se oživi na sledeči način: V četrtinko litra prekuhane in nato shla-jene vode na 20 stop. C se vrže ena kavna žlička zrnja in nato pusti približno šest ur namakati. V tem času se zrnje nekoliko zmehča in malo nabrekne. Nato ga precedimo s sitom in ponovno namakamo v pol litra prevretega in na 20° C ohlajenega mleka. Zrnje pustimo tokrat namakati 12 ur časa. V tem času je paziti, da se obdrži enakomerna toplota. To lahko dosežemo poleti v vsaki sobi. Po dvanajstih urah zrnje zopet precedimo na sito, nakar ga oplaknemo še v prekuhani in ohla-

jeni vodi, kakor je gori povedano. Namakanje in spiranje naj se vrši približno osemkrat zaporedoma, vselej po 12 urah. Po tem času opazujemo v koliko so zrna oživela in če so sploh živa. Oživela zrna splo-vejo na površje mleka, mrtva ostanejo na dnu in jih moramo odstraniti. Včasih ostanje zrnje na dnu posode, kar je znamenje, da ni oživel in ga ne moremo več uporabiti. Torej le z osveženim, živim zrnjem pričnemo delati kefir.

Za pripravljanje kefirja nam je potrebna posoda, ki obstoji iz lonca za kuhanje mleka ali vode (neokrušen in ne zarjavel), navadnega malega sita, lonca iz porcelana ali gline (močan, glaziran) in potrebne števila steklenic. Steklenice morajo biti zelo močne, take kot

za šampanjec, sodavico ali pokalice. V večjih trgovinah prodajajo nalašč za to pripravljene steklenice s pritrjenim porcelanastim poklopcem (včasih so imeli s porcelanastimi poklopci steklenice za pivo). Če takih steklenic ni pri roki, uporabljajmo močne steklenice, ki jih zamašimo z navadnimi zamaški. Vendar pa je treba zamaške povezati s tanko žico, sicer bi kefir pri zorenju izkipel. Tekom zorenja se namreč ustvarja precej oglj. kisline, ki bi šibke ali slabo zaprte steklenice raznesla.

Priprava: V pripravno steklenico damo žličko zrnja (približno 20 gr) ter ga zalijemo s prekuhanim in na 18 stop. C shladenim mlekom. Steklenico, napolnjeno do pod vrha, postavimo na mesto, kjer se vzdržuje toplota 15 do 18° C. Približno tako toploto imamo od poletja do jeseni v sobi, v kuhinji bo že prevročje. Po eni, dveh, štirih in šestih urah moramo steklenico pretresti, da se kefir premeša. Čim večkrat potresemo steklenico, tem boljši bo kefir. To delamo radi tega, da se ne bi kefir strdil, temveč ostal tekoč. Po 24 urah je kefir dozorel. Steklenico previdno odpremo, da ne bi kefir skipel in precedimo v lonček skozi sito. Ta kefir nam sedaj služi kot cepivo za nadaljnjo pripravljanje te mlečne pijače. V to svrho nalijemo v vsako steklenico po eno tretjino vsebine kefirja in dolijemo mleka, kakor je prej popisano. Če je bilo cepiva pol li-

tra, zadostuje ta količina za 3 pol-litrške steklenice.

Tokrat pustimo, da zori kefir dva do tri dni in sicer odpremo prvo steklenico po dveh in drugo po 3 dneh. Od vsake steklenice pustimo vselej po eno tretjino kefirja za cepivo, ki ga vlijemo v na novo pripravljeno mleko. Enodneveni kefir je malo kisel- dvodnevni primerno kisel in šumeč, tridnevni zelo šumi in je močno kisel. Od nas samih je odvisno, kakšen kefir hočemo piti. Temu primerno bomo uredili pripravljanje.

Kefirjeva zrna se lahko vzdržujejo še nadalje v svežem stanju, vendar bi dalo oskrbovanje posamezniku preveč skrbi, zato je boljše, če jih po uporabi odstranimo. Ako pazimo na čistočo in primerno toploto, bomo s pridobljenim cepivom dolgo časa pripravljali kefir, ne da bi morali na novo ustvarjati cepivo s pomočjo zrna.

Kefir je najlažje prebavljiva mlečna pijača, se priporoča vsem, ki trpijo na slabi prebavi. Še posebej ga je priporočati telesno oslabeлим ljudem in onim, ki sicer samega mleka ne prenesejo. V obliki kefirja more človek konzumirati liter in več mleka na dan. Torej si bolnik na ta način lahko zelo pomaga. Poleg prijetne oglj. kisline, ki napravi kefir šumeč in osvežujoč, se nekaj mlečnega sladkorja tekom zorenja spremeni v alkohol. Radi tega nazivamo kefir tudi »mlečni šampanjec«. (Se nadaljuje.)

tudi s facelijjo, najboljšo enoletno medonosno rastlino, mogoče korenito izboljšati čebelno pašo, če zbude zanjo zanimanje med kmeti in čebelarji. V Češkoslovaški je bilo l. 1933 28622 poljedelcev-čebelarjev. Če bi samo 10.000 kmetovalcev-čebelarjev vsako leto posadilo po 2—4 razore facelije, bi bilo to v vsej republiki 20.000 do 40.000 razorov. Čebele bi imele tako pod ugodnimi pogoji v avgustu obilno jesensko pašo in tak med bi bil za čebele izvrstna zimska hrana.

Knjižica obsega deset poglavij:

V I. pogl. govori o prizadevanjih za izboljšanje čebelne paše na Češkoslovaškem. Čebelarske organizacije na Češkoslovaškem se trudijo, da bi izboljšale čebelno pašo med drugim tudi s sajenjem facelije.

V II. pogl. je opis facelije in kritična analiza facelije kot enoletne rastline.

III. pogl. govori, kako je treba gojiti facelijjo. Pojasnjeno je, v kakšnem podnebju in zemlji uspeva ta rastlina, za katerimi rastlinami se seje, kako je treba obdelati zemljo za facelijjo, kako je treba polje gnojiti in kakšno nego zahteva rastlina v času svoje rasti.

IV. Facelija kot jesenska krma za živino. — Facelija raste zelo hitro, je odporna proti suši in mrazu, sejanje je poceni. Rastlina ima dovolj beljakovin in daje velike množine zelene krme. Facelija ima bodočnost in bo postala še zelo važna v poljedelstvu. Izkazuje se kot dober strniščni sad, ki ga živina rada žre.

V. Facelija kot silažna krma. Facelijjo je treba skisati in ta silažna krma se odlikuje po veliki krmilni vrednosti, ima mnogo beljakovin in je dobra zimska in pomladanska krma za živino. Ta kislja krma ni samo enakovredna kislji krmu iz koruze ali sončnic, ampak jo celo prekaša, ker ima dvakrat toliko beljakovin kot drugi dve.

VI. Facelija kot zeleno gnojilo. Priporočljivo je facelijjo sejati na preorano strnišče. S podoranjem facelije se zviša množina redilnih snovi v zemlji.

VII. Sejanje facelije za pridobivanje semen. V tem pogledu je pokazano, kako je sejati facelijjo, kako jo žeti in čistiti seme.

VIII. pogl. govori o facelijji kot naši najboljši enoletni medonosni rastlini. Facelija je ljubljena naših čebel in se odlikuje z dolgotrajnim cvetenjem, obilnim medenjem

Čebelarstvo.

O facelijji.

Mihelič Stane

Pri nas se je o facelijji kot rastlini, ki nudi čebelam izvrstno pašo skozi vse leto, že večkrat pisalo. Vendar pa želje posameznikov, da bi se začela ta rastlina pri nas gojiti v večjem obsegu, niso rodile nobenih večjih rezultatov. Za to je več vzrokov: pomanjkanje naše čebelarske podjetnosti, pomanjkanje organizirane akcije za izboljšanje čebelne paše, glavni pa bo menda ta, da se nikomur ne zdi pametno in koristno, da bi gojil rastline, ki ne prinašajo drugih koristi, kakor te, da čebele na njih nabirajo med in obnožnino. Med namreč, ki bi ga čebele nabrale na nalašč zanje in samo zanje posejanih rastlinah, bi bil drag in bi se trud za gojenje takih rastlin ne poplačal. Med take

rastline spada na prvi pogled tudi facelija. A samo na prvi pogled! Václav Pokorný, gimn. prof. in inž. Václav Kolar, prof. višje kmetijske šole v Plznu (v Češkoslovaški), sta pa v knjižici »O svazence« (O facelijji), ki je izšla l. 1935 v Pragi, dokazala, da je facelija koristna ne samo kot najboljša medonosna rastlina, ampak tudi kot izvrstna jesenska krma in dragocena silažna rastlina.

To delce ima namen zbuditi zanimanje za facelijjo med kmetovalci in čebelarji in je prva knjiga te vrste v čebelarski literaturi. Čebelarske organizacije v Češkoslovaški so sklenile začeti z veliko akcijo za izboljšanje čebelne paše in si osvojile mnenje, da je med drugim

in z medom prvovrstne kakovosti.

IX. Med facelije in njegova kakovost. Med je lep rumen, vsebuje malo dekstrinovih snovi, tako da čebele na tem medu zelo lepo in brez bolezni in izgub prezimijo.

X. Kako hočejo čebelarke organizacije v Češkoslovaški razširiti facelijo. To poglavje je poziv na vsa čebelarska društva, da naj propagirajo gojitev facelije, tako da v vsaki katastrski občini posejejo nekaj polja z njo in tako koristijo čebelarstvu.

Zaključek. Sejanje facelije bo v korist tako kmetijstvu kakor čebelarstvu. Kmet bo imel v faceliji ceno in dragoceno jesensko krmo, dobro kislo krmo in gnojilo. Zato

naj vsak poljedelec-čebelar propagira facelijo v svojem okolišu!

Knjižico o faceliji je izdala Zveza čebelarskih društev v Pragi.

Mi, Slovenci, moremo bratom Čehom le čestitati k njihovem tako smotrному delu za čebelarstvo in še posebej za izboljšanje čebelne paše. Priznati moramo, da smo še daleč za njimi, to priznanje pa naj bo obenem pobuda, da se bomo tudi mi lotili bolj vneto vseh teh vprašanj. Želeti pa bi bilo, da bi pri nas kdo izdal to brošurico v slovenskem prevodu, da bi se mogli okoristiti z njeno vsebino tudi tisti čebelarji, ki ne obvladajo bratskega češkega jezika.

Gozdarstvo.

Vzgoja gozdnih sadik.

Kosi Ludovik

Najvažnejša opravila v gozdnih vrstovih padajo v čas setve in pa takrat, ko se nahajajo rastline v svojem začetnem razvoju.

in sicer slabo kaljivo seme tako gosto, da pretežno pokrijemo površino. Posejana zrna posujemo s prav drobno skozi sito presejano prstjo

Drevesnica šolske mladine pri Mali Nedelji

Setvi lahkega in drobnega semena (topole, brešta, jelše in dr.) posevčamo posebno premišljeno delo. V brazdice sejano seme pride dostikrat pregloboko v zemljo. Šibke klice se ne morejo preriti skozi zemeljsko površino. Zato sejemo lahka in drobna semena na široko po celih gredah. Gredice predhodno dobro poravnamo, posujemo s fino prstjo (črnico) ali humusom in jih na lahko povaljamo z lesenim valjarjem, ki si ga na preprost način naredimo sami (kos okroglega lesa, dva debela žeblija in ročaj). Tak valjar se da s pridom uporabljati tudi pri setvi raznih povrtnin. Na rahlo, zglačeno ploskev sejemo

ali peskom in sicer v toliko, da komaj pokrije seme. Končno povaljamo lehe z lahkim valjarjem, da se zrna čvrsto sprimejo s prstjo. Najboljša snov za pokrivanje je humus, ker je rahel, zračen in vsebuje mnogo redilnih snovi. Da seme uspešno klije, potrebuje gotovo količino vlage. Zato setev po potrebi poškopimo z deževnico. Boljše pa storimo, ako pokrijemo grede z borovimi vejami, slamo, travo in podobno. S temi pokrovi ne preprečimo samo izsuševanja zemlje, marveč tudi slabimo strjevanje povrhnice, kar kaljiva zrna ne prenašajo. V deževnih spomladnih mesecih, kakor so bili letos, ne pokrivamo

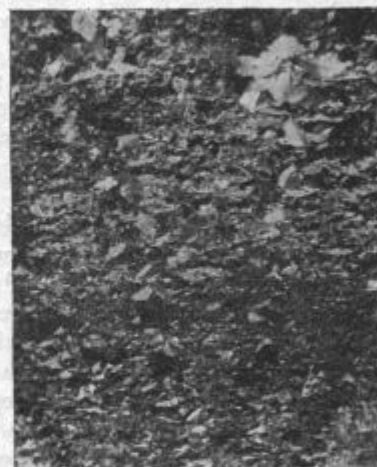
gred (razen setvenih naprav jelše in topole); pač pa morebitno skorjo pred kritjem rahljamo z grabljicami. Ko se pokažejo prve bilke, postopoma odstranjujemo zaščitni plašč. Mnogim vrstam nežnih bilk

Rahlanje zemlje med enomesečnimi sadikami ameriškega jesena

škoduje sončna pripeka in morebitni suhi vetrovi. Zato jih zaščitimo z 20 do 50 cm od zemlje privzdignjenimi pokrovi iz raznega vejja, slame in dr. Najprimernejše zasenčimo občutljiv naraščaj z gosto, v zemljo zataknjenimi borovimi vejami. V ugodnih letinah zasenčimo samo: jelko, brezo, jelšo in na sončnih legah bor, seveda samo toliko, da jim ne odvzamemo potrebne svetlobe.

V času suše zalivamo gozdne grede kakor povrtnino z mehko, mlačno vodo, ki se je čez dan grela na soncu. Zalivamo pred sončnim zahodom! Tak mlačen, večerni napoj blagodejno in učinkovito vpliva na podmladek, pa tudi sprečuje strjevanje skorje. Ves čas prvega leta je treba v drevesnici pogostoma

Sadike enomesečnega hrasta (okopan)

pleti in okopavati. Uspešno plevemo po dežju, ko se dajo z lahkoto puliti s koreninami trave in plevel.

Z večkratnim okopavanjem pa močno pospešujemo rast sadnic, ker zrahljana zemlja dobiva dovolj zraka (kisika), lahko oddaja rastlinsko hrano in zadržuje izhlapevanje vode. Mladike je treba tekom leta večkrat pregledati in od bolezni napadene odstraniti in sežgati.

Glede koreninskih zajedavcev (voluharja, ogrčeve ličinke, mramorja in dr.), ki so prav tako škodljivi v gozdnih drevesnicah kakor v sadnih vrtovih in travnikih, ni potrebno, da govorim, ker je bilo o njih že mnogo iznešeno v strokovnem čtivu.

Zadružništvo.

Naše konsumno zadružništvo.

Ivan Nemec.

Res je, da se je med Slovenci zadružništvo razmeroma zelo razvilo in marsikaj dobrega napravilo. Res pa je tudi, da so mnogi bili nad zadružno mislijo razočarani, ker bistva zadružne misli niso poznali. Naša pot je vodila k nekaj čisto nasprotnemu od velike zadružne misli, kar je mnogemu, ali bolje rečeno vsemu našemu ljudstvu vrnilo pečat razdvojenosti brez vsakršnega smisla za skupnost. Pod silo razmer in na podlagi političnih ciljev so pri nas nastale v istem kraju sporedne posojilnice in hranilnice, mlekarske in živinorejske, sadjarske in vinarske zadruge. Ta naša razcepljenost je ponekod šla tako daleč, da imamo kraje s petimi zadrugami, ki pa nikakor ne morejo doseči onega razmaha, kakor bi to bilo želeti in kakor bi bilo potrebno. Naša duhovna razdrapanost je zadružni misli napravila mnogo škode, ki smo jo v vsej svoji preteklosti in jo bomo tudi v bodočnosti prav drago plačevali. Pri vsem tem smo zanemarili eno najvažnejših zadružnih organizacij, ki bi zlasti našemu ljudstvu lahko prinesla ogromnih koristi, saj smo dežela bajtarjev in malih kmetov. Pozabili smo, oziroma nismo niti mogli, ker je razcepljenost šla predaleč, ustvariti dobrega konsumnega zadružništva. Če ob tej priliki primerjamo švicarsko konsumno zadružništvo in borbo tega zadružnega gibanja za uveljavljenje, vidimo, da je v Švici konsumno zadružništvo uspelo samo radi sloge in duhovne enotnosti ljudstva, ki ni nosilo v svojem srcu sovraštva do sosedu z drugim političnim prepričanjem, kakor se je ravno po nesreči zgodilo pri nas. Radi primera pa nam ni treba iti v Švico, ampak lahko tudi doma vidimo in se poučimo, kako in na kakšen način konsumno zadružništvo lahko shaja. Tam, kjer ni bilo enotnosti in smisla za skupnost, povsod tam so

konsumne zadruge propadle. V krajih, ki so pravočasno doumeli pomen konsumne zadruge, pa so takšne zadružne organizacije prav dobro uspele. Če bi v dobi Vošnjaka in Kreka začeli ustvarjati tudi pravo in enotno konsumno zadružništvo, bi danes ne občutili, vsaj tako hudo ne, gospodarske krize, ker bi se izkoriščanje množic zmanjšalo na najmanjšo mero. Danes bi imeli poseben slovenski sistem konsumnega zadružništva, ki ga več nobena sila ne bi mogla zrušiti.

V današnjih razmerah moramo celo obstoječe konsumne zadruge občudovati, saj so vendar odvisne v vseh nakupih od privatne trgovine. Radi tega s težavo tekmujejo s trgovcem, ki vedno in za vsako ceno skuša zadružno celico ubiti. Če navedem kot primer nakup železa v privatnih trgovinah Švice, v dobi, ko je pričela rasti moč švicarskega konsumnega zadružništva, lahko prikažem gigantsko borbo, ki jo je to konsumno zadružništvo takrat izvedlo. Podeželje je namreč največ rabilo železnih predmetov, ki jih je po visokih cenah nudila privatna trgovina. Ko so se ti železni proizvodi v konsumu kupili mnogo

cenejše, je nastal popoln zastoj v privatni trgovini. Vsi ukrepi trgovcev, policije in intervencije pri vladi niso ničesar zalegle, ker so se razbile na odločni volji in skupnosti švicarskega podeželja. Za železom so prihajali po vrsti tudi drugi predmeti in danes je vsa trgovina v rokah konsumnih zadrug, ki jih vodi dežela sama. Uspehi tega zadružništva so šli tako daleč, da se je izločila tudi privatna veletrgovina ter celo že industrija prehaja v roke švicarske centrale konsumnih zadrug.

Tudi pri nas lahko ustvarimo nekaj sličnega, morda še celo boljše. Lahko bi to že davno ustvarili, če bi se v našo sredino ne zasejalo sovraštvo, ki se ga danes z največjo težavo otresamo. Z vso odločnostjo moramo torej prečistiti našo duševnost, pripraviti moramo naše podeželje za velike naloge, ki nas pri organizaciji konsumnega zadružništva čakajo. Omeniti moram tudi, da pri organizaciji tega najvažnejšega narodnega in gospodarskega vprašanja ne bodo in ne smejo imeti nobenega vpliva razni ukrepi, ki niso v skladu s svobodno voljo zadružnikov. Nobena uredba, niti protekcija v tem pogledu ne bo pomagala nikomur, ki nima čistega srca in čiste namere glede dobrobiti našega naroda. Na žalost se pri nas v zadružništvu marsikaj poskuša, kar ni v skladu z osnovnimi principi — načeli zadružne misli. Povsod drugod se takšni pojavi še na nek način, četudi s škodo, prenesejo. Veliko delo organizacije konsumnega zadružništva pa čaka samo odločne, poštene in idejno zrele ljudi, ki ne bodo služili tujim idejam ali nameram tujcev na škodo lastnega brata.

Družbene vesti.

Občni zbor Kmetijske družbe, r. z. z o. z., Ljubljana

V četrtek, dne 6. junija, so se zbrali v sejni dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani številni delegati podeželskih podružnic, da na občnem zboru te važne kmetijske gospodarske organizacije premotrijo njeno delovanje v letu 1939 in določijo smernice za bodoče poslovanje. Zborovanje je poteklo v popolni harmoniji vseh navzočih, stvarno razpravljajoč o vseh zadevah zadruge.

Občni zbor je otvoril ob 10. uri zaslužni predsednik g. O. Detela in po pozdravnem govoru predlagal pozdravne telegrame Nj. Veličanstvu kralju in visokemu

namestništvu, ki jih je skupščina stoje z odobravanjem sprejela. Ravno tako so tudi odposlani pozdravni telegrami g. ministrskemu predsedniku in g. ministru za kmetijstvo.

Poročilo glavnega odbora, ki so ga sprejeli vsi delegati, obsega 2 dela: pregled gospodarskih prilik v letu 1939 in delovanje Kmetijske družbe v preteklem letu.

Pregled gospodarskih prilik v letu 1939 prinašamo na drugem mestu.

Delovanje Kmetijske družbe je bilo lani zelo plodno. Število podružnic znaša 330, a število zadružnikov je naraslo na

11.078, kar dokazuje, da je Kmetijska družba najštevilnejša kmetijska gospodarska organizacija.

Po bilanci je znašal celokupni promet din 299.855.609. Prodaje kmet, potrebsčin in vnovčevanje kmet, pridelkov so se lani povečale za več kot 25 odstotkov. Čisti dobiček zadruga je znašal v letu 1939 din 40.969.97. V pretečenem letu so bile napravljene nekatere prav posrečene akcije z nepremičninami, ki so zadrugo notranje okrepile. Poslovanje je bilo kolikor mogoče previdno ter je zadruga vnovič pridobila na kreditni sposobnosti in ugledu, torej dveh važnih pridobitvah v poslovnem življenju.

Vse to ugotavlja tudi izčrpno poročilo nadzornega odbora, ki je predlagal odobritev bilance in razrešnico s pohvalo glavnemu odboru, kar je občni zbor tudi soglasno odobril.

Ob priliki, ko je občni zbor sprejel predlog, da se nekaterim starim zaslužnim članom izdajo priznanja v obliki diplome, je prišlo tudi do prisrčne manifestacije in priznanja dela predsednika zadruge g. O. Detele. G. Petovar je namreč opozoril občni zbor, da je preteklo 10 let odkar predseduje Kmetijski družbi sedanjemu g. predsednik in da je predvsem njegova zasluga, da je Kmetijska družba srečno prebrodila vse zapreke, ki so se njenemu delovanju zoperstavljale. Občni zbor je izrekel prisrčno zahvalo in priznanje svojemu predsedniku.

Ko je občni zbor še sklenil odobritev zadružinih pravil v smislu določil novega zadružnega zakona, je sprejel tudi sledečo resolucijo, ki jo je predlagal glavni odbor:

1. Pozdravljamo skrb kralj, banske uprave za združništvo in druge kmetijske organizacije, ugotavljamo pa, da se v isti meri ne pomaga in upošteva tudi možnost delovanja in inicijative naše zadruge, oziroma njenih podružnic. Naše delo ni samo usmerjeno v to, da koristi lastnim združnikom, temveč mu je namen, da koristeči svojim združnikom tudi doprinese k napredku celega kmetijstva naše banovine. Radi tega nam je nerazumljivo, da se naša obsežna organizacija in pridobljeno izkustvo že nekaj let ne pritegneta k sodelovanju pri pospeševalnem delu na vasi, saj je jasno, da ravno delovanje prostovoljnih kmetijskih organizacij izpolnjuje delavnost oblasti na pospeševanju kmetijstva.

2. Prepričani smo, da bodo mogle Kmetijske zbornice le takrat uspešno zastopati interese pripadnikov kmetijskega stanu, če bo kmet sposoben potom svojih gospodarskih organizacij stopiti v boj za svoje pravice. Radi tega so Kmetijske zbornice dolžne, da vpostavijo čim tesnejše stike in sodelovanje z vsemi gospodarskimi in prosvetnimi organizacijami kmetov, da ustvarjajo potrebne pogoje za ja-

čenje in širjenje teh organizacij. Braniti morajo pri oblasteh in v vseh drugih primerih njihove interese in jih vedno vprašati za mnenje in nasvet preden predlagajo kakšne ukrepe oblastem.

Zaradi tega je potrebno uredbo o kmetijskih zbornicah dopolniti z bolj demokratičnim volilnim redom, po katerem bo dobilo zadrugarstvo in druge kmetijske gospodarske organizacije številnejše zastopstvo v zborničnem svetu. To zastopstvo naj bo v razmerju z gospodarsko močjo in s številom članstva teh organizacij. Dokler pa uredba ni dopolnjena, pa naj zbornični svet kooptira nekoliko delegatov-predstavnikov gospodarskih organizacij iz svojega področja, kar mu je mogoče storiti tudi po sedanji uredbi, ker le tako se bo zadostilo temeljnemu načelu, po katerem spadajo Kmetijske zbornice samo kmetom in njihovim organizacijam.

3. Pridružujemo se zahtevi ostalih kmetijskih organizacij v državi in smatramo, da je vsako maksimiranje cen kmetijskih pridelkov tako dolgo škodljivo za kmetijstvo, dokler ni učinkovito izvedena kontrola cen industrijskih in obrtnih izdelkov, ki jih kmetu kupuje. Šele takrat, kadar se bode napetost cen med kmetijskimi pridelki in neindustrijskimi izdelki izravnala na višino pred svetovno vojno, bo mogoče tudi maksimiranje cen kmetijskih pridelkov iz rok producenta. Zahtevamo pa, da se zajezi špekulacija raznih posrednikov in jim odredi minimalne nakupne cene za kmetijske pridelke, kjer je to z ozirom na vrsto blaga mogoče, ker draginje niso krivi kmetje, temveč posredniki.

4. V zvezi s trgovino s kmetijskimi proizvodi zahtevamo, da se Prizad in Direkcija za izvoz pri ministrstvu za trgovino tako organizirata, da bodo kmetijski interesi popolnoma zaščiteni. Kmetijske organizacije naj bodo v upravnem svetu zastopane z nadpolovičnim številom upravnih svetnikov. V poslovanju teh ustanov pa se naj odstranijo vsi nedostatk, ki so splošno znani in kateri so kmetijstvu nanесли ogromno škodo.

5. Zahtevamo, da se novelira lovski zakon in ukine z ničemer opravičljiva zaščita zajca, ki je letošnje zimo napravil ogromno škodo našemu gospodarstvu.

6. Zahtevamo, da se izvede organizacija borbe proti sadnim škodljivcem dosledno in učinkovito in to ne samo s kemijskimi sredstvi, ki jih večinoma proizvaja tuja industrija, temveč tudi z biološko obrambo, ki je trajnejša in bolj učinkovita. V to svrhu naj se ustanove potrebne poskusne postaje in vzgajališča bioloških parazitov.

7. Zahtevamo, da se ukine trošarina na vino, če pa to ni mogoče, da se pobirane trošarine pavšalira.

8. Smatramo, da so se tudi z letošnjo maksimirano ceno modri galici premalo zaščitili interesi vinogradništva. Odbor za kontrolo cen namreč ni oni forum, ki bi mogel presoditi veliko škodo, ki bo radi tega nastala za naše narodno gospodarstvo, saj mu pri določanju cen uredba predpisuje kot podlago le proizvodne stroške galice, ne pa narodno-gospodarske momente. Smatramo pa, da se to vprašanje ne bi smelo reševati le s tega vidika, temveč da bi morala država v teh izrednih prilikah iz lastnega interesa najti potrebna sredstva, da olajša nabavo galice vinogradnikom, če najde, da so te tovarne upravičene zahtevati tako visoke cene za galico. Ta izdatek naj država nadoknadi iz trošarine na vino, dokler jo ubira. Samo maksimiranje cene galici pa bi bilo sprejemljivo za vinogradnike le takrat, ako bi se istočasno ukinile vse trošarine na vino, državne in občinske, ker bi vinogradnik potem za svoj proizvod dosegel boljše cene.

Odobravamo borbo združnih organizacij za doseg gospodarsko opravičljive cene za modro galico in posebno pozdravljamo, da so se odločile za ustanovitev lastne tovarne, ker le od tega pričakujemo stvarne koristi. Državne oblasti pa pozivamo, da z vsemi sredstvi podpirajo to samobrambo akcijo združništva.

9. Z odredbo o zabrani klanja živine in uvedbo brezmesnih dni je določeno, da se ženska teleta in mlade svinje do 1 leta starosti ne smejo klati. Noben preudaren gospodar ne bo prodal žensko tele za zakol, ako ga k temu ne prisilijo izredne okoliščnosti, kot pomanjkanje hrane itd., ali pa ako tele ni za vzrejo. Če bi merodajni, ki so to uredbo predpisali razpolagali s statistiko o klanju ženskih telet in o upravičenosti njihovega klanja iz vzrejskih razlogov, bi uvideli, da ta odredba ni upravičena. Pač pa ima lahko takšna zabrana nezaželene posledice z ozirom na selekcijo živali, ker čim bo žensko tele leto staro, ga kmet, ki je imel do takrat le stroške z njim, ne bo prodal za zakol, temveč ga bo redil za plemo. Na ta način se selekcija živine ne pospešuje. Še večja pa bo škoda za našo živinorejo, če kmetje ne bodo pripuščali krav, ker ne smejo teleta po svojem preudarku prodajati. Isto velja za mlade svinje, pri katerih se posledice že poznajo, ker so cene že začele padati.

Iz omenjenih razlogov predlagamo, da se zabrana klanja telet in mladih svinj ukine.

10. Smatramo, da je edini pravilen regulator cen goveje živine na domačem trgu izvoz pitanih volov, oziroma izvoz mesa od drugovrstnih volov od gotove teže naprej. Zato zahtevamo, da se preneha z omejevanjem izvoza čim bo kmet opravil poletna dela in začel pitati vole, ki mu za delo niso več potrebni.

Obenem pa zahtevamo, da se zabrani vsak izvoz krepke hrane, posebno raznih

industrijskih odpadkov, katerim je tudi primerno maksimirati ceno, da bo kmet v stanju to hrano uporabiti za povečanje živinoreje.

Ko so bile na dnevnem redu še slučajnosti med katerimi so se obravnavala razna gospodarska vprašanja je g. predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor po 2urnem stvarnem in složnem razpravljanju.

Občni zbori.

VABILO

k letnim občnim zborom podružnic Kmetijske družbe r. z. z o. z. v Ljubljani.

1. Poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti §§ 2, 3, 7, 8, 9, 10.

2. Slučajnosti.

3. Predavanje in slično.

Dne 23. junija 1940.:

Križevci pri Ljutomeru ob 8. uri v prostorih kmetijske blagovne zadrug. **Preska pri Medvodah** ob 7. uri v šoli v Preski. **Zdole:** ob 8. uri v šoli v Zdolah.

Dne 29. junija 1940.:

Zagorje ob Savi po prvi sv. maši v Zagorju v šoli.

Dne 30. junija 1940.:

Borovnica ob 7. uri v šoli v Borovnici. **Sevnica pri Trebnjem** ob 15. uri pri Novak Antonu v Račjem selu št. 14. **Brez-nica** ob 7. uri v šoli.

Dne 7. julija 1940.:

Smlednik ob pol 10. uri v Hrašah pri Begunjah.

Dne 21. julija 1921.:

Ormož ob 8. uri v Kletarski dvorani.

Gospodarske vesti.

Nabiranje zdravih zelišč.

Mala norica (scopoliae). Raste po poskanih gozdovih in uspeva skoro po vseh naših hribih. To je grmovje do 2 m visoko s štrlečimi vejami. Listi so do 1 cm dolgi, temno zelene barve in suličasti. Cvetje junija. Ko cvetje odpade koncem julija, porjavijo tudi listi in s tem ta rastlina skoro preneha živeti. Korenine ima močno skrivljene, katere pa ne segajo globoko v zemljo, ampak se držijo površja kakor pri smreki. Od te rastline se rabijo korenine v debelosti kakor palec na roki. Koren se koplje spomladi in jeseni. Med cvetenjem ni priporočljivo kopanje korena, ker takrat je koren izčrpan in ne vsebuje dovoljne količine scopolina, katerega rabi medicina. Po izkopanju se koren opere in radi hi-

trejše in lepše sušitve prereže na polovico. Suši se na peči. Tudi to korenje se nabiralec priporoča nabirati, ker se vsako leto dobro proda. Slična tej rastlini, katero večina nabiralcev zamenja je **velika norica** in pa **phidelaka**. Ta zadnja raste ob Savi v Slavoniji, dočim jo pri nas do sedaj ni bilo opaziti. Vse te rastline so na oko slične, če jih pa preiščemo kemijsko, pa so dokaj različne. Te primere bomo opisali v prihodnji številki.

Tržno poročilo.

Odkar smo podali zadnje tržno poročilo, se je v svetu marsikaj zgodilo. Najbolj vpliva na naše tržišče, da je Italija napovedala zaveznikom vojno. To dejstvo pomeni za nas, da smo sedaj popolnoma odrezani od ostalega sveta, saj ne moremo več računati na uvoz po Sredozemskem morju, preko katerega smo še dobivali razno blago, dokler ga ni zajela vojna vihra. Za zvezo s prekomorskimi državami nam ostane odprta le še pot preko Rusije, toda to možnost bo treba šele ustvariti, ker kot je znano, do pred kratkim naše trgovske zveze z Rusijo sploh nismo imeli urejene. Tudi če se bomo še tako potrudili in pohitili z vzpostavo zveze preko Rusije, vendar bo to še precej dolgo trajalo in bodo morale radi pomanjkanja sirovin gotove industrije začasno ustaviti obrate. Raznih sirovin pa sploh ne bomo mogli dobiti. Tako bomo vedno bolj občutili radi naše zemljepisne lege posledice blokade, ki naj bi prav za prav zadela le sovražnike zaveznikov.

Te težave ne preživljamo samo mi, temveč vse evropske države razen Rusije. Po časopisnih vesteh so se močno poslabšale življenjske prilike v vseh nevtralnih državah, da ne govorimo o onih, preko katerih je šla vojna vihra. Mnoge, posebno države na severu, so bile navezane na uvoz človeške in živalske hrane iz inozemstva. Tako čitamo n. pr., da je morala napredna Danska vsled pomanjkanja hrane v zadnjem času zaklati za 50% več ovc kot druga leta. Ravno tako nazaduje število goved in svinj posebno onih za pleme, kar ima za posledico manjšo proizvodnjo sirovega masla. Število nezaposlenih delavcev je naraslo za skoro 100% proti lanskemu letu, posebno ker je prenehala vsaka gradbena delavnost. Če so takšne prilike na Danskem, ki je preživela le okupacijo brez uničevanja gospodarskih dobrin, kako šele mora biti drugod.

Nasprotno pa se v Ameriki grmadijo ogromne količine hrane in sirovin, ki ne najdejo kupca. Tako so n. pr. zaloge masti narasle za 100% in je država primorana kupovati zaloge, slično kot pri pšenici, da ne bi prišlo do katastrofalnega padca cen.

V naši državi smo, kot rečeno mnogo na boljšem. Za prehrano je dovoljno poskrbljeno, brez nekaterih kolonialnih dobrot pa bomo že shajali. Težave, ki jih imamo v tekstilni industriji bomo s pomočjo sirovin iz Rusije tudi nekako prebrodili. Zato se ne ogledujemo izven mej v pričakovanju, da bomo tam kaj lepšega in boljšega videli, temveč bodimo prepričani, da so drugod življenjske prilike še mnogo slabše in bolj težke. Pripravljeni moramo biti na obrambo tega, kar imamo in pričakovati moramo, da bodo oblasti izdajale vedno ostrejša odredbe, da se zajezi prekomerna potrošnja blaga in in povišanje cen. Brez takšnih ukrepov danes nobena država ne more urediti in vzdržati svoje gospodarstvo, pa tudi naša ne more brez njih izhajati. Zadnje dni je radi tega izdana naredba o kontroli onih vrst blaga, ki že spadajo pod kontrolo cen. Pripravlja se kontrola in maksimiranje zaslužka v industriji in trgovini, ter še razni drugi ukrepi.

Pšenica: Stanje posevkov se ni izpremenilo. Zadovoljni bomo, če bo žetev izpadla v celi državi srednje dobro. V časopisih čitamo, da bodo zahtevali producenti v žitornih krajih, da se naj cena minimira na din 350 za 100 kg, kar bi znašalo 100% povišanje napram lani. S tem bi se dosegla ista cena, kot je veljala lani v Nemčiji, torej v izrazito uvozni državi. Res je, da letos ne bodo imeli pšenice za izvoz ter bo pridelek jedva pokrtil lastno potrebo. Vprašanje pa je, dali se radi tega že smemo ravnati po vzgledu uvoznih držav, ko naše življenjske prilike niso na isti ravni, kot v industrijskih pokrajinah. Sicer še v tem pogledu ni nič dokončnega odločeno, eno pa je že sedaj gotovo, da je namreč prav storil oni, ki je poslušal naš nasvet in v jeseni toliko pšenice posejal, da je bil imel zadosti skozi celo leto. Ta povišanja cene ne bo občutil.

Cena pšenice je danes od 251—253 din fco nakladalna postaja.

Koruza: Ker smo mesto 5000 vagonov koruze uvozili le 200 vagonov, je cena zopet narasla na din 212—215 din. Ta cena pa se bo verjetno še povečala. Stanje posevkov radi dežja in hladnega vremena ni povoljno.

Moka: bačka in banatska Ož 365—375 din fco mlin.

Ječmen: din 205—208, **oves:** din 202—204 nakl. postaja.

Krompir: Zalog pri proizvajalcih ni. Na trgu v Ljubljani se prodaja stari po din 3, a novi po din 4—5 za kg.

Živina: Izvoz z Nemčijo in Italijo je precej omejen, ker cene ne zadovoljavajo, pa tudi živine ni preveč. Debeli voli se plačujejo po din 7—8 za 1 kg. Precej so padle cene mladim svinjam, pa tudi teletom, vsled zabrane klanja.

Kmetijsko-šolski vesnik.

Kmetijska šola v Sv. Juriju ob juž. žel. bo letos otvorila novo šolsko leto dne 16. septembra. Ta šola je enoletna in bo trajala brez presledka do 31. avgusta 1941. leta, to je 11 in pol meseca. Namenjena je kmečkim sinovom, ki se žele izobraziti v kmetijstvu z namenom, da ostanejo na domači kmetiji, oziroma, da se sploh posvete kmetijstvu. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Ta banovinski zavod ima internat, v katerem dobe gojenci hrano, stanovanje in vso oskrbo. Mesečna oskrbna znaša 300 din, h kateri prispeva banska uprava do 200 din. Pripadajoči znesek gojencev se določi po premoženjskih razmerah njih staršev. Prošnje za sprejem (banovinski kolek din 10) je poslati ravnateljstvu **najkasneje do 15. julija t. l.** ter priložiti krstni list, domovnico, šolsko spričevalo, нравstveno spričevalo, obvezo staršev (din 4 banov. kolek), da bodo krili stroške šolanja in da ostane prosilec po šoli na domačem posestvu, končno koleka prosto potrdilo o imovinskem stanju staršev. — Starši, ki žele svoje sinove izobraziti v kmetijskih naukih, se pozivajo, da jih pošljejo v to kmetijsko šolo. Vsa podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo banovinske kmetijske šole v Sv. Jurju ob juž. žel.

Na Banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se bo pričelo novo šolsko leto 15. septembra. Šola je dviletna in ima internat za 60 gojencev ter 100 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti.

Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki bodo ostali po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 75 do največ 300 din.

Lastnoročno pisane prošnje, kolikovane z

banovinskim kolekom za 10 din, naj se pošljejo ravnateljstvu najkasneje do 15. julija.

Prošnji je treba priložiti:

1. krstni list;
2. domovnico;
3. odpustnico, oziroma zadnje šolsko izpričevalo;
4. spričevalo o nramnosti pri tistih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kakšne druge šole;

5. obvezno izjavo staršev, oziroma varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja, kolikor jih odpade nanje (banovinski kolek za 4 din);

6. obvezno izjavo staršev ali varuha samo tistih prosilcev, ki računajo na banovinsko ali kako drugo podporo, da bo njihov sin, oziroma varovanec ostal po dovršeni šoli na domačem posestvu, v nasprotnem primeru pa, da se zavežejo povrniti zavodu prejeto podporo (banov. kolek za 4 din);

7. uradno potrdilo občine o:

- a) velikosti posestva v ha;
- b) višini direktnih davkov;
- c) številu družine, posebej še o številu neposkrbljenih otrok, o zadolženosti ter še o drugih družinskih razmerah, ki bi utegnile vplivati na velikost podpore.

To potrdilo občine morajo priložiti samo tisti prosilci, ki žele dobiti banovinsko podporo ali podporo okrajnih kmetijskih odborov za šolanje. Za banovinsko podporo je treba zaprositi obenem v prošnji za sprejem, za podporo okrajnih kmetijskih odborov pa zaprosijo gojenci preko ravnateljstva, ko so že sprejeti.

Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Književnost.

»Glasnik poljoprivredne komore dunavske banovine« že drugo leto izhaja kot službeno glasilo kmetijske zbornice dunavske banovine v Novem Sadu. List izhaja mesečno na 20 straneh v isti velikosti kot

naš »Kmetovalec«. »Glasnik« urejuje zbornični tajnik inž. Borislav Kostić.

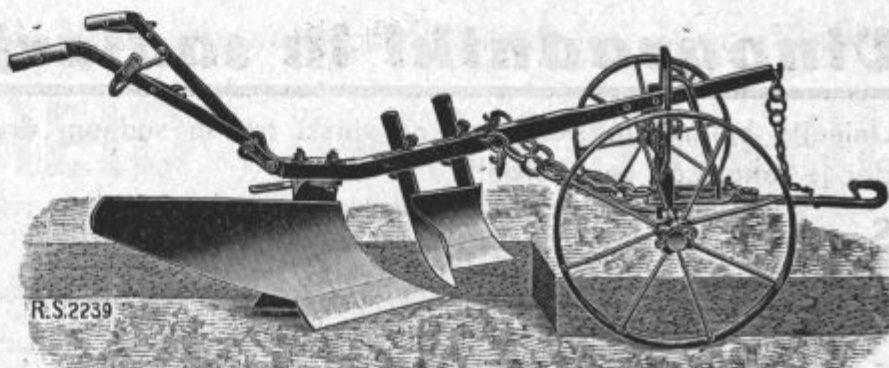
List seznaja zbornične pripadnike o stališču zbornice do vseh važnejših vprašanj, ki jih zanimajo. Na prvem mestu redno donša resolucije zborničnih zasedanj ali poročila o mednarodno važnih dogodkih. Pod poglavjem aktualna vprašanja in agrarna politika donša izčrpne članke predvsem agrarnopolitičnega značaja. Med poročili priobčuje mnenje zbornice o raznih vprašanjih proizvodnje, vnovčevanja in kmetijske zakonodaje. Značilno je, da list ne priobčuje tudi razprave o vprašanjih kmetijske tehnike, temveč prepušča to polje strokovnim časopisom, katerih naloga je, pospeševanje kmetijstva s strokovnimi navodili in nasveti. Med vestmi priobčuje številna kratka poročila o domačih in tujih gospodarskih vprašanjih, ki morejo zanimati zbornične pripadnike. V posebnem poglavju seznaja svoje čitatele o delu in težnjah drugih kmetijskih zbornic. Službeni del pa vsebuje zapisnike sej in konferenc ter prepise zborničnih predstavk na merodajna mesta. Očigledno zastopa zbornica edino pravilno in demokratično načelo, da je javna kontrola njene dela nujno potrebna, ker je samo tem potom mogoče se boriti proti birokratizmu raznih uradov, kjer dostikrat obleže nerešeni v veliko škodo kmetijstva razni važni predlogi zbornice. Kot prilogo prinaša obsežno tržno poročilo za vse važnejše kmetijske proizvode po trgih dunavske banovine. Zanimivo je še to, da list dobivajo zastoj številne organizacije, uradi, občine, vsi poročevalci itd.

List dela čast novo:adski kmetijski zbornici. Mnenja smo, da bi lahko služil tudi drugim zbornicam kot svetel vzor.

Ing. Z.

**Posetite
kavarno „TABOR“
v Ljubljani**

**SACK-ovi
plugi
so najboljši!**

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3.— ogl. takse	$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15.— ogl. takse	1 cela stran = Din 1800.— + Din 60.—
$\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7.50 " "	$\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30.— " "	ogl. takse
$\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7.50 " "	$\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30.— " "	(26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 din in 3 din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja. Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Razstreljivo za kamnolome

kamniti, vžigalne vrvice, kapice, smodnik, lovske potrebščine, dobite v trgovini Franc Jaklič, Radovljica. 38.

Fige in slive za žganjekuho

prvovrstne kvalitete ima na zalogi po najnižji ceni trdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Askerčeva 1. 34.

Ugodno naproday:

ena žitokosilnica, en obračalnik za seno, oboje v dobrem stanju in ena sejalnica 15 vrstna (v kamniškem okraju). Naslov pri Upravi »Kmetovalca« v Ljubljani.

Služkinja

poštena, zdrava in pridna, okoli 24 let stara, ki zna tudi malo kuhati, se sprejme v dobro stalno službo v Ljubljani k dvočlanski družini. Ponudbi je priložiti sliko in kako priporočilo o poštenosti, ter takoj poslati na: Upravo »Kmetovalca« v Ljubljani — Novi trg 3. 32.

Energičen oskrbnik

in izvežban se išče za malo posestvo blizu Maribora. Predpogoj praksa v vinogradništvu, sadjarstvu in ekonomiji. Ponudbe s prepisom spricval in referencami pod št. 4. 8. 1939 Maribor, glavna pošta, pošto ležeče. 43.

**KMETIJSKA DRUŽBA
V LJUBLJANI****kupuje:**

ranjak cvet, arnika cvet, lipov cvet, jagoda list, robida list, malina list, rman cvet, janeževe rože

Montafonski

biki in telice bodo prihodnje mesce za oddati. V letu 1939 zopet najbolj mlečna pasma v kraljevini. Povprečna molža 5098 kg mleka. Pojasnila daje: Oskrbištvu graščine Novi kloster, pošta Sv. Peter v Savinjski dolini pri Celju. 42.

Oskrbnik

verziran v vseh panogah kmetijskega gospodarstva, različnih zmožnosti, išče nameščenja. Dopise na Upravo »Kmetovalca« v Ljubljani — pod »Absolvent kmet. št. 40«. 40.

Mlin na 4 kolesa

in ugoden prostor za žago je naprodaj v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah. Vprašajte pri Kmetiski posojilnici v Ljubljani. 20.

VIKTOR MEDEN**LJUBLJANA, CELOVSKA C. 10**

Tovarnica likerjev, ruma, vinjaka, malinovec in kisa

nudi po izredno ugodnih cenah najrazličnejše likerje in grenčice: pelinkovec, ermet, rum jamaica, vinjak medicinal, pristno domačo slivovko, pravi kranjski brinjevec, sadjevec, vino vermouth itd.

POCENI NAPRODAJ!

Več strojev: Dürkopp, Adler, Pfaff, Singer, Westa in drugih popolnoma novih ženskih, krojaških, čevljarških itd. (stare vzamemo v račun) pri

»PROMET« v Ljubljani, nasproti Križanske cerkve.

Kmečka dekla

za pomoč pri živini in poljedelstvu dobi takoj dobro službo na večjem posestvu v Bohinju. Pošljite takoj ponudbo na: Uprava »Kmetovalca« v Ljubljani. 29.

ŽELEZNINA „STABIL“**LJUBLJANA — CELOVSKA C. 72**

nudi cement, betonsko in paličasto železo, okovje za stavbe in pohištvo, orodje vseh vrst itd.

Nakup starega železa in vseh kovin

Vabilo

na 20. redno skupščino Kmetške hranil. in posojil. r. z. z. n. z. v ST. JERNEJU, ki bo v nedeljo 23. junija ob 8. uri zjutraj v posojilničnih prostorih.

Dnevni red: 1. čitanje sejnega zapis. zad. skupščine, 2. poročilo načelnika, 3. poročilo nadzorstva ter odb. brtev računskega zaključka, 4. menjava načelnika in nadzorstvenega odbora, 5. slučajnosti.

Ako ob določenih uri ne bo zadostno število navzočih, se vrši pol ure pozneje ob vsem številu. Čušar. 41.

**S. KUNDE
& SOHN
DRESDEN**

Tovarn. znamka

Zaščiten znak

Pristne

Kundeokulacijske nože
tržne, drevesne,
vrhne škarje

dobite pri

Kmetijski družbi v Ljubljani

Ogibajte se posnetkov z znakom: »DRESDNER MODELL«

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

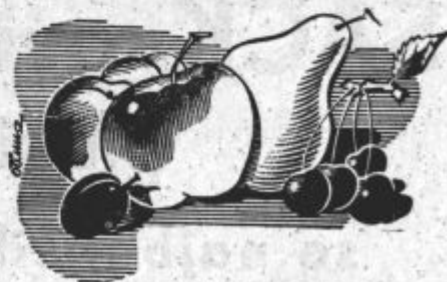
ZAVAROVANJA; požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine i. t. d., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Lastno poslopje. Telefon 21-76 in 22-76. Gajeva ulica 2.

Vinogradniki in sadjarji!

Uničujte bolezni in škodljivce na vinski trti in sadnem drevju. Boj je lahak, če se uporablja

Sulikol za uničevanje OIDIUMA-pepelke na vinski trti**Arzokol** za uničevanje jabolčnega zavijača, grozdnega molja in sploh vseh zajedavcev, ki nagrizujejo zelene dele rastlin.Brezplačna navodila daje firma: **IVAN VIRANT, Žalec** in**»Zorka«**

Beograd — Francuska 9

SADJARJI!

Dober pridelek, zdravo in lepo sadje
dobite le z večkratnim škropljenjem z

Meritol „S“
(brozgi modre galice).

(kalcijev arsenat SCHERING,) katerega
dodamo žvepleni apneni brozgi (ali pa

Uporabljajte „LEPILO ZA GOSENICE“ **Schering** za napravo lepljivih pasov na drevesna debela.

Sigurna in enostavna sredstva za zastrupitev miši, podgan in voluharjev so: **Lepit** plinski patroni,
LEPIT prašek, **LEPIT** zrna.

Zahtevajte prospekte! — Ta sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih.

SCHERING A. G. BERLIN.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

MR. DRAŠKO WILFAN
Zagreb, Srebrnjak br. 55. Telefon 64-11.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirom. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim popisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 75.—.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO LJUBLJANA, Prešernova ulica 50

Telefon št.: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84, 37-85

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Podružnica Beograd, Uzun Mirkova ulica 10. Telefon št.: 29-154. Brzjavni naslov: KREDIT BEOGRAD

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

CELJSKA POSOJILNICA D. D. V CELJU

je najstarejši narodni denarni zavod v Celju
Vse hranilne vloge, vložene pri

Celjski posojilnici d. d. v Celju

so varno naložene, se ugodno obrestujejo in se izplačujejo točno v gotovini.

Denar, naložen v domač denarni zavod, donša koristi vsemu domačemu narodnemu gospodarstvu

Nalagajte svoje prihranke v

Celjski posojilnici d. d. v Celju NARODNI DOM

Telefon št. 22 Pošt. ček. rač. 10.591
Centrala: Celje, Nar. dom. Podružnici: Maribor, Šoštanj

Čistite Vaše žito samo z originalnimi žitočistilniki

„HEID“-ovimi trijerji

Stockerau bei Wien.

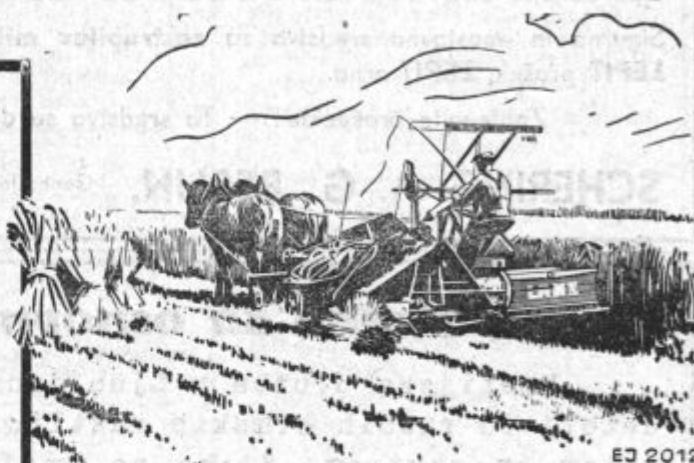
Stalno v zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani
in njenih skladiščih.

LANZ

žetveni stroji

se izdelujejo po najnovejših preizkušnjah z največjo natančnostjo. Izdelava poljedelskih strojev ni navadno kovaško delo, temveč dovršeno strojno delo v vsakem oziru. Ker so LANZ-ovi žetveni stroji tako skrbno izdelani, se odlikujejo radi

**lahke vlačljivosti,
sigurnosti v pogonu,
velike trpežnosti!**

EJ 2012

HEINRICH

LANZ

MANNHEIM

A. G.

**Laneno olje, firnež, barve, lake, kit,
lan, tropine**

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MedićZankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 din, 10 škat. 80 din

Lekarna TRNKOCZY

Ljubljana - Mestni trg 4 (zraven rotovž)

ZAHTEVAJTE PRI VAŠEM TRGOVCU „NAŠ ČAJ“!

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju ministristva socialne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z.
V LJUBLJANI

Izhaja 15. v mesecu. — Cena listu skupno s koledarjem din 25.—; za inozemstvo din 35.— letno. — Posamezna številka din 2.50. — Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani, Novi trg šte. 3. — Za uredništvo odgovarja: Ing. Ferinc Bogdan. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk Narodne tiskarne d. d. v Ljubljani. — Odgovoren Fran Jeran.